

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

MAGISTRSKO DELO

POTREBE OTROK, STAREJŠIH OD 18. LET, PO ZAKLJUČKU REJNIŠTVA

Avtorica: Maja Korošec

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2017

PODATKI O MAGISTSKEM DELU

Ime in priimek: Maja Korošec

Naslov naloge: Potrebe otrok, starejših od 18. let, po zaključku rejništva

Št. strani: 87

Št. prilog: 2

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ključne besede: rejništvo, zaključek rejništva, osamosvajanje po zaključku rejništva, vrnitev v matično družino, pot v samostojnost

POVZETEK

Namen magistrskega dela je ugotoviti, kaj se dogaja z osebami, ki so zaključile z rejništvom, kakšen je bil njihov prehod v samostojnost, kaj so te osebe potrebovale, da bi bil njihov prehod lažji in kdo jim je pri tem pomagal. V teoretičnem delu sem najprej predstavila mlade, spremembe identitete, prehod mladih v samostojno življenje, vlogo družine v času odraščanja, opisala pa sem tudi pomen socialnega dela z družino, vire moči, ki mladim pomagajo pri osamosvajanju ter dejavnike tveganja in varovalne dejavnike za mlade. V drugem delu sem se posvetila rejništvu. Tukaj sem bolj podrobno opisala rejniški sistem v Sloveniji, vse o namestitvi otroka v rejniško družino, rejniški pogodbi, rejniški in biološki družini ter nalogah centrov za socialno delo pri rejništvu. V empiričnem delu magistrskega dela sem opravila intervjuje. Po pridobljenih podatkih sem ugotovila, da se nobena oseba ni vrnila v biološko družino, prehod v samostojnost je bil za osebe, ki niso mogle ostati v rejništvu, težji kot za tiste, ki so ostali. Osebe so potrebovale predvsem podporo bližnjih ter finančno pomoč. Pri samem prehodu v samostojnost pa so največ pomagali socialni delavci in rejniki, starši so na pripravah sodelovali malo ali nič.

TITTLE: The needs of children older than 18 years after the completion of the foster care

KEY WORDS: foster care, closure of foster care, independence after the fostering, return to the family, path to independence

ABSTRACT

The purpose of master thesis is to find out, what happens with people who have completed foster care, how was their transition to independence, what did these people need for easier transition and who help them trough this situation. In the theoretical part I have introduced young people, changes in their indentity, transition of young people to independence and role of the family trough out growing up. I also describe meaning of social life with family, sources of strength which helped young people to their indepedece and factors of risk and protective factors for young people.

In second part I have focused on foster care. Here I desribe foster system in Slovenia in details, about child accommodation in foster family, foster contract, foster and biological family and tasks that have center for social work, working in foster care. In empirical part of master thesis I have done interviews. After I obtained data I have found that out none of the interviewed has returned back to their biological familes, transition to independence for young people which could not stay in foster care was harder than for people which could stay. Young people needed most support from people who are near to them, they also needed financial support. With transition to independence young people got more support from social workers and foster families and less or nothing from biological families.

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

MAGISTRSKO DELO

POTREBE OTROK, STAREJŠIH OD 18. LET, PO ZAKLJUČKU REJNIŠTVA

Avtorica: Maja Korošec

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Ob zaključnem pisanju magistrskega dela se iskreno zahvaljujem svoji mentorici doc. dr. Liljani Rihter za mentorstvo in strokovno vodenje, nasvete, ideje ter tudi potrpežljivost in čas, ki mi ga je namenila ob pisanju magistrskega dela. Zahvala gre tudi mentorici iz prakse, gospe Zinki Kokol, ki mi je pomagala pri kontaktih za intervjuje. Prav tako pa se zahvaljujem vsem sogovornikom, ki so mi pomagali pri izvedbi intervjujev.

Ne nazadnje pa se zahvaljujem še partnerju, družini in prijateljem, ki so mi v času študija in pisanja magistrskega dela stali ob strani.

PREDGOVOR

Prehod iz mladostništva v svet odraslosti je v zadnjih desetletjih postal pomembna prelomnica v življenju. Nekoč se s tem prehodom niso toliko ukvarjali, saj so bili prehodi v odraslost načrtani, danes pa so prehodi raznoliki od posameznika do posameznika. Kljub temu da so prehodi različni, pa imajo pri tem veliko vlogo družine, ki posameznika podpirajo na njegovi poti v samostojnost. Starši imajo v življenju mladostnika veliko vlogo, saj ga naučijo, kaj je pomembno ter ga spodbujajo in vodijo na njegovi poti. Mladi svojo mladost podaljšujejo proti tridesetim, s tem pa tudi prelagajo prehode, kot so odselitev od staršev, gmotna neodvisnost, oblikovanje lastne družine. »Mladost se torej ne more več pojmovati kot obdobje sorazmerno predvidljivega prehoda iz gotovega otroštva v gotovo odraslost s stabilno zaposlitvijo in na novo ustvarjeno družino.« (Lavrič *et al* 2010: 64) Seveda pa težko definiramo, kdaj je nekdo mlad, saj je ta definicija odvisna od posameznika do posameznika.

S prehodom v odraslost se srečujejo vsi, ne glede na to, v kakšnih družinah živijo. Sama se bom v magistrskem delu osredotočila na tiste osebe, ki so se s tem prehodom srečevale ob zaključevanju rejništva.

»Rejništvo je institucionalna dejavnost, ki skrbi za otroke, ki zaradi različnih razlogov ne morejo živeti v svoji biološki družini.« (Rejniško društvo Slovenije – Kaj je rejništvo?) Za otroke, ki iz različnih razlogov živijo v rejniški družini, je to nadomestna družina. Praviloma imajo otroci v rejništvu stike z biološkimi starši. »Naloga rejniške družine je, da deluje kot družina, ki dopolnjuje biološko družino tam, kjer ta ne zmore, z njo sodeluje in ima do nje spoštljiv odnos. Rejniki se ob tem delu srečujejo z mnogimi novimi težavami in vprašanji, ki se ne pojavljajo v običajnih družinah, tako pri vzgoji otrok kot pri sodelovanju z biološko družino, strokovnimi institucijami in drugimi ustanovami, zato je pomembno, da so za svoje delo primerno usposobljeni in da imajo primerno strokovno podporo in vodenje.« (Rejniško društvo Slovenije – Kako postaneš rejnik?) Rejniki, rejniki in biološki starši delujejo pod nadzorom centrov za socialno delo. Ti v sklopu svojih nalog sodelujejo z vsakim posebej, hkrati pa se vsi skupaj srečujejo na individualnih projektnih skupinah.

Otroci, ki so v rejništvu, se ne morejo vedno vrniti v svojo biološko družino ali pa si tega niti ne želijo. Osamosvajanje je v tem primeru toliko težje, saj nima podpore družine in se mora znajti sam. Glede na to, da iz izkušenj iz prakse vem, da se malo otrok vrne v biološko družino, z rejništvom pa zaključijo zgodaj, želim z magistrskim delom ugotoviti, kako poteka prehod iz rejništva v samostojnost.

Na podlagi empiričnih podatkov bom ugotavljala, kdaj so osebe zaključile z rejništvom, kdo jim je pomagal na poti v samostojnost, kaj bi na tej poti še potrebovale ter kakšno je njihovo mnenje o skrbi države za rejniški sistem.

V teoretičnem uvodu bom pisala o mladih danes in njihovem prehodu v samostojnost. V drugem delu teoretičnega uvoda pa bom pisala o rejništvu in rejniškem sistemu v Sloveniji.

KAZALO VSEBINE

1.	TEORETSKI UVOD.....	6
1.1.	Mladi danes	6
1.1.1.	Identitetne spremembe	7
1.1.2.	Prehod iz mladosti v samostojno življenje	7
1.1.3.	Vloga družine v času odraščanja	9
1.1.4.	Socialno delo z družino.....	11
1.1.5.	Viri moči.....	12
1.1.6.	Dejavniki tveganja in varovalni dejavniki	13
1.2.	Rejništvo	15
1.2.1.	Rejniški sistem v Sloveniji	16
1.2.2.	Namestitev otroka v rejniško družino	17
1.2.3.	Rejniška pogodba in rejnina	18
1.2.4.	Individualni projekt pomoči.....	19
1.2.5.	Rejniki in rejniška družina.....	20
1.2.6.	Matična družina.....	22
1.2.7.	Otrok z (med) dvema družinama.....	23
1.2.8.	Kratkotrajno in dolgotrajno rejništvo.....	24
1.2.9.	Naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti	25
2.	Opredelitev problema	27
3.	Metodologija	29
3.1.	Vrsta raziskave.....	29
3.2.	Merski instrument in viri podatkov	29
3.3.	Populacija in vzorčenje (subjekti).....	29
3.4.	Zbiranje podatkov.....	29
3.5.	Obdelava in analiza podatkov	31
4.	Rezultati.....	32
5.	Razprava	38
6.	Sklepi	42
7.	Predlogi.....	43
8.	Literatura	44
9.	Priloge.....	48

PRILOGA 1.....	48
INTERVJU	48
PRILOGA 2.....	49
ANALIZA INTERVJUJEV.....	49
TABELE Z POJMI.....	60
OSNO KODIRANJE.....	76
ODNOSNO KODIRANJE	83

1. TEORETSKI UVOD

1.1. Mladi danes

»Ena izmed pomembnih značilnosti modernih družb je ločitev otroštva in mladosti od odraslosti in izjemno zanimanje za potek odraščanja otrok in mladostnikov. Modernizacija v dvajsetem stoletju je od vseh življenjskih obdobj najboljš vplivala prav na spremembe odraščanja in proces oz. potek mladosti.« (Ule, Kuhar 2003: 29) Nikoli prej se niso toliko ukvarjali z prehodom iz mladosti v odraslost, kot so se začeli v dvajsetem stoletju. Po mnenju raziskovalca Stanleya Halla (1985 v Ule, Kuhar 2003:29), ki je mladostništvo poimenoval »adolescenca«, je za to obdobje značilno viharništvo, stresi in upori mladih proti različnim avtoritetam. (Ule, Kuhar 2003: 29) Nekoč so bili prehodi v odraslost načrtani, danes težko najdemo točen prehod, saj se razlikuje od posameznika do posameznika. V preteklosti so bili prehodi iz otroštva in mladosti v odraslost bolj predvidljivi, danes so bolj dogovorjeni v institucijah, skozi katere mladi gredo. Zaporedja in načrtovanja prehodov so fragmentirana. Odraščanje se začne v otroštvu in se razteguje skozi celo življenje, vstop v osrednje družbene položaje, trajna zaposlitev in ustvarjanje lastne družine se v povprečju pomikajo na kasnejša leta. (Ule 2011) Nekoč so mladostniki dokončali šolo in takoj odšli v službo, ki jih je že čakala, bili so ekonomsko neodvisni in so odšli na svoje, si ustvarili družine – prehod je bil viden in pri vseh je potekal skoraj enako. Danes veliko mladih podaljšuje šolanje, saj vedo, da bodo težko našli želeno zaposlitev, zato se tudi ekonomska odvisnost od staršev podaljšuje in hkrati ne opazimo prehoda v odraslost. Danes govorimo o tako imenovanih »mladih odraslih.« V članku z naslovom Spremembe odraščanja in nove identitetne politike, Ule (2011) govori o tem, da se obdobje, ko so mladi odvisni od nekoga (po navadi so to starši), podaljšuje v trideseta leta. Poleg podaljševanja mladosti pa po njenem mnenju vse več ljudi ne odraste v tradicionalnem pomenu besede, kot se to po navadi razume. Sama kot vzroke omenja predvsem socialne, ekonomske in tehnološke spremembe, ki povzročijo, da je težko postati odrasel, kot je bilo to značilno pred nekaj desetletji. Nekoč značilni socialni označevalci so izgubili pomen in prepoznavnost, poleg tega pa se je prehod časovno podaljšal, da lahko že govorimo o vmesnem obdobju, ki ga imenujejo obdobje »mladih odraslih« ali »predodraslo« obdobje. To obdobje je prineslo spremembe predvsem tako, da zajema več stvari, ki so se prej dogajale v obdobju odraslosti, s tem pa se posledično podaljšuje obdobje mladosti. Sem lahko prištejemo starost, kdaj nekdo postane odrasel, saj se je le – ta zvišala.

1.1.1. Identitetne spremembe

Identiteta je za človeka zelo pomembna, saj s svojo identiteto svetu sporoča, kdo je, s tem pa identitete ne smemo enačiti s pojmom sebstva ali samopredstavitve. Identiteta se nanaša na to, kako se posameznik umesti v družbo. »Umestitev v družbo pomeni, da se posameznik dojema in prepoznava kot člen nekega reda, ki ni zgolj red stvari in dejstev, temveč je tudi pomenljiv red. /.../ Posameznik se ne vidi kot osamljena, od družbenih vezi ločena enota, temveč lahko jezikovno in smiselno artikulira lastno delovanje.« (Nastran Ule 2000: 94 – 95)

Mladi, ki živijo v Sloveniji, se po raziskavah sodeč vse bolj zgodaj enačijo z odraslostjo. V raziskavi Družbeni profil mladih v Sloveniji raziskovalci Lavrič *et al* (2010) ugotavljajo, da je njihovo enačenje z odraslostjo v nasprotju s tem, kar dejansko storijo. Nekatere dejanske prehode, kot so odselitev od staršev, gmotna neodvisnost in oblikovanje lastne družine uresničujejo vedno pozneje. Mladi se težko umestijo, kdaj so odrasli, saj so prehodi nejasni. Velikokrat pride do napačnih predstav, saj menijo, da so odrasli ob določeni starosti, po drugi strani pa njihovo dejansko stanje ne prikazuje elementov odraslosti (redna zaposlitev, odselitev od staršev, družina). »Raziskovalci identitetnih sprememb v obdobju mladih odraslih so ugotovili, da je posledica podaljšane odvisnosti tudi podaljšano soočanje s temeljnimi identitetnimi dilemami. Videti je, kot da ni več jasnih opredelitev odraslosti. Le-ta je namreč zasnovana bolj na posamičnih preferencah kot na socialnih normah. Nekateri avtorji trdijo, da se temeljna identitetna kriza seli v obdobje mladih odraslih oz. v zgodnjo odraslost.« (Ule 2011: 96 - 97) Po mnenju Ule (2011) v članku Spremembe odraščanja in nove identitetne politike mladi odlagajo odločanje o oblikovanju lastne družine, zato ker živijo pri starših, pri starših pa živijo zato, ker se šolajo. Spet po drugi strani pa v šolo hodijo dlje zato, ker za dobro plačane službe potrebujejo dobro šolo, ki pa traja več let. Tako mladi na prehodu v odraslost pridejo do dileme, ko se je težko odločiti, katera pot je prava – šolanje in s tem podaljševanje mladosti ali zaposlitev z nižjo izobrazbo ter hiter prehod v odraslost in samostojnost.

1.1.2. Prehod iz mladosti v samostojno življenje

Težko bi definirali mladost, saj je le ta odvisna od tega, kdaj se nekdo počuti mlad. Osebo lahko označimo za mlado, ko je v nekem razvojnem obdobju, predvsem gre za obdobje prehajanja iz odvisnosti v neodvisnost, kar pa je pri nekaterih težko določiti. Ker smo si ljudje zelo različni, je težko definirati, kdaj nekdo preide iz mladosti v samostojno, »odraslo« življenje. »Pred nekaj desetletji je življenjski potek sledil splošno sprejetemu literarnemu vzorcu odraščanja; otroštvo je bilo umeščeno v predšolsko in zgodnje šolsko obdobje,

obdobje poklicnega šolanja je ustrezalo mladosti, obdobje dela pa je bilo značilno za odraslost (zaposlitev in družina), obdobje umika in odsotnosti s trga dela pa je ustrezalo starosti in upokojitvi. Od osemdesetih let pa se je ta jasno prepoznavna shema začela rušiti.« (Ule, Kuhar 2003: 38) Do danes so se vzorci prehoda zelo spremenili, to je v veliki meri povezano tudi s trgom dela, saj mladi ne morejo slediti nekim vzorcem, če nimajo osnovne možnosti za doseganje le tega – službe. Tudi v sami literaturi obstaja več definicij, kako dolgo poteka mladost in kdaj se začne odraslost.

Moratorij je odlok ali prekinitev od posameznikovih obveznosti. Človeško življenje je razdeljeno na manjše časovne enote (npr. teden in dan, delo in mirovanje...), znotraj teh časovnih enot ima človek v njegovem socialnem delovanju obdobja odgovornega delovanja in obdobja razbremenitve. Obdobja, ko se človek umakne in se razbremeni, poimenujemo moratorij. Tudi mladost je v sodobni družbi neke vrste moratorij. Po mnenju Ule in Kuhar (2003) je mladost družbeno institucionaliziran moratorij, saj mladostnik nima vpliva na to, kdaj in kako bo vstopil vanj in ga prekinil. Moratorij mladim predstavlja prekinitev ali začasni odlok od kakšne od osebnih ali socialnih obveznosti ali obremenitev. Poznamo dve vrsti moratorija: prehodni in izobraževalni moratorij.

Prehodni moratorij se nanaša na tradicionalni potek mladosti. To obdobje bi moralo biti čim krajše, cilj tradicionalne mladosti pa je kopija svojih staršev. Želja je, da so jim čim bolj podobni v življenjskem poteku, to pomeni, da se prenesejo vzorci življenjskih potekov iz staršev na otroke. Mladi pri odločanju nimajo veliko avtonomije. »Prehodni moratorij je časovno omejen in vsebinsko zožen moratorij, kjer imamo krajše obdobje uvajanja v odraslost. Mladostniki imajo status »novincev«, prehod v odraslost pa morajo potrditi odrasli in njihove institucije.« (Ule, Kuhar 2003: 31) Glavne institucije za potrditev so starši, delo in okolje, način kontrole pa je neposreden, osebni in strog.

Marcia (1994 v Ule, Kuhar 2003: 3) meni, da mladostniki s »privzeto« identiteto niso prišli do konca samorazvoja in samoraziskovanja. Opisuje jih kot dobro organizirane, ciljno usmerjene, dobrega vedenja in nefleksibilne. V odnosu do drugih so konvencionalni in stereotipni, ti mladostniki so predstavniki tradicionalne mladosti.

»Pod vplivom nadaljnje modernizacije družbe po drugi svetovni vojni, zlasti zaradi podaljševanja izobraževanja, se je postopoma razvil nov tip mladosti, ki je poudarjal izobraževanje in samooblikovanje mladega človeka - izobraževalni moratorij mladosti. Izobraževalni moratorij je časovno razširjen in vsebinsko bogat moratorij, kjer imajo mladi

čas za oblikovanje svoje osebnosti, interesov in potreb, lastnega življenjskega poteka.« (Ule, Kuhar 2003: 31 - 32) Prednost izobraževalnega moratorija je poleg izobrazbe tudi čas, zaradi katerega se človek samooblikuje in nato lažje vstopi v obdobje odraslosti. Po mnenju Ule in Kuhar (2003) se mladostniki šolajo od enega do dveh desetletij in v tem času pridobijo skoraj vse kompetence odraslih oseb, razen finančne neodvisnosti. Mladi, ki so dolgotrajno v stiku z izobraževalnimi institucijami, osvojijo tudi izkušnjo boja za svojo avtonomijo ter pluralnost poklicnih statusov. (Nastran Ule 2000: 140)

Kakšne kompetence bodo pridobili mladostniki, pa je odvisno tudi od okolja, kjer odraščajo. »Družina je osnovna institucija, kjer se oblikuje večina za ljudi pomembnih socialnih odnosov.« (Ule 2008: 81) Družina, kot institucija je tako zelo pomembna za kakovosten razvoj v posameznikovem življenju. Zato mladi, ki nimajo čustvene in finančne podpore s strani družine, veljajo za posebej ranljivo skupino ljudi. V to skupino lahko uvrstim tudi populacijo ljudi, ki so del moje raziskave, in sicer osebe stare nad 18 let z izkušnjo rejništva v času v prehodu v odraslost.

1.1.3. Vloga družine v času odraščanja

Družina je v otrokovem življenju zelo pomembna, saj predstavlja temeljno vlogo. Skozi odraščanje se učimo, kaj je pomembno in kaj ne. »Družina vedno pomeni hkrati vzajemno odvisnost in težnjo k neodvisnosti, solidarnost in lojalnost, pomoč in zaščito.« (Čačinovič Vogrinčič 1998: 130) Pomembno je tudi to, da družina predstavlja trajnost, saj imajo družinski člani skupno zgodovino. Starši na otroka prenašajo navade, ki segajo bolj v globino človeškega bitja in je pomembno, da jih otroci poznajo. Sem spadajo recimo praznovanja rojstnih dni in praznovanja, ki so značilna za okolje, v katerem živimo. Praznovanja so pomembna predvsem zato, ker prispevajo k enotnosti družine in poglobljajo družinske odnose. Otroku, ki mu družina v otroštvu ni predala nekaterih običajev in navad, se včasih težko vključi v vrstniške skupine, saj ima lahko kasneje težave pri navezovanju stikov.

Skozi otrokovo odraščanje prihaja do različnih obdobj, na katere pa moramo otroka pripraviti, da se lažje spoprime z določenimi vlogami v življenju. Vsako obdobje odraščanja prinese nove naloge, te naloge pa mora družina v vsakem razvojnem obdobju izpolniti, da lahko preide na novo, višjo raven zrelosti. Starši morajo otroku ob pripravi na samostojno življenje posredovati tudi načine in navade iz okolja, v katerem živijo, saj to zanj pomeni del dobre dediščine iz preteklosti. (Puhar 1985) Žal v času postmoderne, ko prihaja do vse večje globalizacije, družina izgublja na pomenu. Veliko sprememb je prinesla

dezinstitutionalizacija družine, ki pomeni proces zmanjševanja pomena zakona in družine kot institucije, ne pomeni pa izginjanja družine. Pomeni predvsem zmanjšanje institucionalnih funkcij znotraj družine, odnosi med družinskimi člani pa postanejo bolj enakopravni. Za sodobno družino je značilno podaljševanje otroštva, veliko mladih se ob koncu šolanja ne odloča za svojo družino, ampak za na pol – samostojen način življenja pri starših. »Ena izmed glavnih nalog v času osamosvajanja mladostnika je oblikovanje sposobnosti odločanja, kar vključuje lastno mnenje, sposobnost abstrakcije, sposobnost integracije misli in čutenja na višji ravni.« (Doblehar 2009: 40)

Po mnenju Doblehar (2009) obstaja več oblik osamosvajanja:

- **Emocionalno osamosvajanje:** mladostnik se osamosvaja od otroških odvisnosti, pridobiva občutek lasne kontrole in samoiniciativnosti. To velikokrat privede do konflikta med otroci in starši, saj mladostniki, ki so v preteklosti sprejeli nasvete staršev, le – teh več nočejo, pride do obdobja konfliktov.
- **Psihološko osamosvajanje:** predstavlja razvojni proces pridobivanja vse večje avtonomije od socialnega okolja, ki se izraža v izgradnji neodvisnega koncepta sebe ter lastnega sistema vrednot in prepričanj. »Z vidika teorije družinskega sistema pomeni osamosvajanje v mladostništvu postopen proces, ki zahteva spremembo v odnosu med starši in mladostnikom. Mladostnik mora spremeniti svojo psihološko povezanost z družino. Otresti se mora zlitosti (angl. fusion) s pomembnimi drugimi (starši, vrstniki, zvezdniki), torej vzpostaviti meje lastnega ega ter zmanjšati odvisnost in identifikacijo z drugimi, hkrati pa mora ohranjati povezanost s pomembnimi osebami.« (Doblehar 2009: 44) S tem mladostnik razvije sposobnost, kako zadovoljevati lastne potrebe in biti hkrati občutljiv na potrebe drugih.
- **Socialno osamosvajanje:** Družina je pri otroku na prvem mestu, je osnovna socializacijska skupina. Družina je prostor, kjer otrok doživi najpomembnejše življenjske zgodbe, ki se mu vtisnejo v spomin. Ko se želi mladostnik osamosvojiti, ga lahko vpetost v družinski sistem omejuje. Iz družine prenese vrednote, cilje, mišljenje... vse to pa ga lahko omejuje, saj ne more razviti svojih vzorcev, zato mladostnik naredi vse, da se socialno osamosvoji. S tem, ko se mladostnik socialno osamosvoji, je šele zares postal on. Starši mu dajo osnovo, sam pa to nadgradi s svojim znanjem in mišljenjem.

Pri osamosvajanju od družine prihaja do težav predvsem takrat, ko mladostnik ne ve, kako najti ravnotežje med odvisnostjo in avtonomnostjo. Kljub temu, da se mladostnik osamosvoji, je s svojimi starši vedno povezan, zato je potrebno ustvariti ravnotežje med svobodnim življenjem, svojo intimo in poklicnostjo ter odnosi s starši. (Doblehar 2009)

Družina ima, ne samo za mladostnika, ampak za otroka od rojstva naprej, pomembno vlogo. Žal vsi otroci nimajo te sreče, da bi živeli v družini, ki bi jim posredovala življenjsko pomembne stvari, zato se morajo velikokrat česa naučiti sami ali pa jih to nauči druga družina – npr. rejniška.

1.1.4. Socialno delo z družino

Kadar govorimo o socialnem delu z družino, govorimo o posebnem, socialnodelovnem ravnanju, kako delati skupaj z družinami, ki potrebujejo pomoč in podpro. (Čačinovič Vogrinčič 2006: 11) Čačinovič Vogrinčič (2006) meni, da je bilo socialno delo z družinami vedno pomembno področje dela. Samo socialno delo izvira iz pomoči družinam. Znotraj dela z družinami se je razvilo več konceptov pomoči na različnih področjih dela.

Eden izmed najpomembnejših elementov je po mnenju Čačinovič Vogrinčič (2006) vzpostavljanje delovnega odnosa. »Delovni odnos uporabnike in socialne delavce definira kot sodelavce v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo deleže pri rešitvi.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 17) Elementi delovnega odnosa (Čačinovič Vogrinčič 2006):

- **Dogovor o sodelovanju:** je pomemben uvodni ritual. izrečen dogovor o sodelovanju šele vzpostavi delovni odnos. Najbolje je, če se dogovora na začetku procesa udeležijo vsi udeleženi. Vsebuje dvoje: pristanek na sodelovanje tu in zdaj in o času, ki ga imamo na voljo ter dogovor o delovnem odnosu. Socialni delavec ima vlogo, da vzpostavi in varuje varen prostor za delo, v katerem vsi pridejo do besede. Poudarek pa je tudi na pomenu dela v sedanjosti, kaj je mogoče storiti sedaj.
- **Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev** (Lussi 1991 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 18): sta temelja delovnega odnosa. Naloga socialnega delavca je, da soustvari proces pomoči, v katerem uporabniki raziskujejo svoj delež v rešitvi. Vsak uporabnik vstopi s svojo definicijo problema, socialni delavec doda svoje videnje problema in začne se oblikovanje delovne definicije možnega. Pomembna sta dialog in sodelovanje, vsak od udeleženi soustvari svoj delež v rešitvi.
- **Osebnostno vodenje** (Bouwkamp, Vries 1995 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 19): pomeni osebno delovanje socialnega delavca, vodenje k uresničljivim in dogovorjenim

rešitvam oz. k dobrim izidom. Socialni delavec raziskuje zgodbe skupaj z uporabnikom, pomembna je zavzeta komunikacija, ki v delovnem odnosu omogoči samospoštovanje in odkrivanje lastnih virov moči.

- **Perspektiva moči** (Saleebey 1997 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 20): v primeru uporabnika socialni delavec spoštljivo išče njegovo moč, vire. Socialni delavec sprašuje po zaželenih razpletih, dobrih izdih, po sanjah, upanju. Ravnanje iz perspektive moči je za socialnega delavca osebna odločitev.»
- **Etika udeležnosti** (Hoffman 1994 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 20): pomeni, da sodelujejo vsi, nihče nima zadnje besede in nihče ne potrebuje zadnje besede, pomemben je pogovor. Strokovnjak odstopi od moči, moč nadomesti občutljivo skupno iskanje, raziskovanje.
- **Znanje za ravnanje** (Rosenfeld 1993, Čačinovič Vogrinčič 2002 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 20): govori o znanju socialnega dela ter kako delati z njim. Gre za znanje, ki ga socialni delavci imajo in ga prenašajo v svoje delo z uporabniki.
- **Ravnanje s sedanjostjo ali koncept so – prisotnosti** (Andersen 1994 v Čačinovič Vogrinčič 2006: 21): je delovni odnos, ki strokovnjaka usmeri v sedanjost, čas, ki ga uporabimo za sodelovanje je najbolj dragoceni čas.

»Prvi pogovor z družino je jasno definirano in do doktrinarnih podrobnosti določeno strokovno dejanje.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 60) Socialni delavec vodi pogovor in ga usmerja skozi faze pogovora. V socialnodelovnem pogovoru z družino poznamo tri faze (Čačinovič Vogrinčič 2006):

- **Prva, začetna faza:** a) pozdrav, predstavljanje, klepet, b) otvoritev pogovora: dogovor o sodelovanju, vzpostavljanje delovnega odnosa.
- **Druga faza:** zbiranje gradiva, sem spadata instrumentalna definicija problema, raziskovanje rešitev in virov.
- **Tretja faza:** faza zaključevanja in sprejemanja dogovora.

Pomembno je, da so pri pogovoru prisotni vsi člani, ki so pomembni za uspešno delo. Socialni delavci skozi pogovor pomagajo družini, da ta najde rešitve, s katerimi bo izboljšala svoje življenje. Družina mora najti vire moči, s katerimi bo lahko delala spremembe.

1.1.5. Viri moči

V stroki socialnega dela vire moči iščemo s pomočjo perspektive moči. »Delati iz orientacije moči pomeni – vse, kar delaš kot socialni delavec, bo na nek način utemeljeno s tem, da

pomagaš odkriti ali olepšati, raziskati in izkoristiti uporabnikove moči in vire, ko mu pomagaš doseči cilje, uresničiti njegove sanje in se znebiti okov oviranosti, zaskrbljenosti in družbene dominacije.« (Mešl 2008: 133) V socialnem delu s pogovorom odkrivajo vire moči, vsak človek mora sam odkriti svoje, strokovni delavci pa mu ob tem stojijo ob strani in ga spodbujajo. V stroki je delo z družinami, delo na dveh ravneh. Prva raven dela je takrat, ko je pogovor usmerjen v rešitev problema. Samo delo pa ne more biti uspešno, če v izvirnem delovnem projektu pomoči ni zajeta tudi družinska dinamika oz. spremembe za več razvidnosti v njej, ki jih družina potrebuje na poti soustvarjanja sprememb. Za delo na drugi ravni je strokovni delavec v zadevi udeležen osebno, konkretno, tukaj in zdaj. V pogovoru doda svoje videnje in hkrati povabi družinske člane, da tudi vsak od njih doda svoje videnje za proces soustvarjanja rešitev, želi, da bi bil nov pogled družini v pomoč. Delo na drugi ravni pomeni: »raziskovanje razvidnosti, soustvarjanje ozaveščenosti; krepitev uspešnega ravnanja in soustvarjanje sprememb; učenje v procesih pomoči; delo z družino s perspektive moči.« (Čačinovič Vogrinčič 2016: 31)

Vsak človek potrebuje vire moči, ki mu pomagajo v vsakdanjem življenju ali v težjih obdobjih. Zato strokovni delavci spodbujajo, da si človek ustvari svojo mrežo virov moči, ki mu pomagajo, ko mu mi nismo na voljo. Socialna mreža je pri posamezniku zelo pomembna, saj mu predstavlja vir moči, na katerega se lahko opre. Kot najbližja je to po navadi družina, ni pa nujno. »Starši so pomembni, vendar otrok ne živi samo v družini in na njegovo življenje ne vplivajo zgolj starši in nemara stroka.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 97) Pri populaciji, ki jo raziskujem, so drugi viri moči še toliko bolj pomembni, saj večina otrok v rejništvu težko najde vire moči pri starših. »Socialna mreža otroka je lahko vir moči, prijateljstva, samospoštovanja, lahko pa je tudi vir stresov, pritiskov, izkoriščanja in zlorabe, kar je pomembna ovira za dober razplet.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 98) Tu so pomembni predvsem neformalni viri v svetu otroka, mladostnika. Kot socialni delavci spodbujamo odkrivanje socialne mreže in z to socialno mrežo tudi sodelujemo, če je to potrebno. »Zato socialno delo v projektih pomoči vedno posega na raven družbe, kaže krivice in omejitve sistema, pravnega reda ali delovanja institucije.« (Čačinovič Vogrinčič *et al.* 2009: 13) Pri otrocih v rejništvu je lahko eden izmed virov opore rejniška družina, s katero pa socialni delavci dobro sodelujejo.

1.1.6. Dejavniki tveganja in varovalni dejavniki

Na posameznikovo življenje vpliva veliko različnih stvari. Posameznik svojo samopodobo oblikuje glede na dejavnike iz okolja. Največji vpliv ima po navadi družina, v kateri živi.

Pomembno vlogo pa imata tudi okolje in šola oz. vrstniki. Človek se oblikuje na podlagi preteklih odločitev in vplivov okolja. Preteklost se tako pogosto pozna v prihodnosti.

Obdobje mladosti je obdobje prilagajanja telesnim spremembam, pridobivanja neodvisnosti od staršev, vzpostavljanja odnosov z vrstniki, za nekatere vstop v delovni proces in predvsem obdobje, ko se pripravljajo na vstop v svet odraslosti.

Po Sande (2004) na mladostnika, ki ima težave, po navadi vpliva več dejavnikov tveganja. Dejavnike tveganja razdelimo v več podskupin:

- **Družinski dejavniki:** družina je močan dejavnik tveganja, saj otrok v njej živi in sprejema njene navade in vzorce vedenja. Mladi, ki prihajajo iz neurejenega družinskega okolja, imajo v življenju več verjetnosti, da bodo tudi sami zapadli v enake vzorce, kot so bili v njihovi družini.
- **Okolje ali dejavniki tveganja v skupnosti:** »Pomenijo (ne)uspešnost socializacije in možnost za potrditev »odraslosti« mladostnikov. Posebej je opazen problem pomanjkanja formalnih obredov in pravil za vstop med odrasle« (Sande 2004: 37) Do dejavnikov tveganja prihaja predvsem zaradi okolja, v katerem mladostnik živi, ti so bolj izraziti, kadar mladostnik ne čuti pripadnosti neki soseski in lokalni skupnosti ter ima slab socialno – ekonomski status.
- **Šola:** dejavniki tveganja v šoli so predvsem učna neuspešnost in odnos, ki ga mladi razvijejo do šole. (Sande 2004) Če mladi razvijejo slab odnos do šole, bodo bistveno prej zaključili šolanje, s tem pa pridobili nižjo izobrazbo, kot bi jo sicer.

Zgoraj opisani dejavniki tveganja so pri otrocih v rejništvu še toliko bolj izraziti, saj potrebujejo več podpore, da se osamosvojijo. Če v matični družini pridobijo slabe vzorce in navade, je velika možnost, da bodo to prenesli v nadaljnje življenje. Pomembna dejavnika pa sta tudi okolje, kjer živijo in šola. Žal so otroci, ki jih primanjkuje socialnih veščin, v teh dveh okoljih velikokrat izključeni, stigmatizirani in zato težje pridobijo veljavo. Sande (2004) meni, da imajo mladostniki, ki so izpostavljeni dejavnikom tveganja, več možnosti, da bodo v življenju pridobili slabe navade oz. bodo izstopali iz okolice. »Tako bi bilo tvegano vedenje lahko povezano z razburkanimi in slabo uravnavanimi hormoni v tem obdobju. Poleg povsem fizioloških možnosti za tvegano vedenje pa imajo velik vpliv tudi kognitivne spremembe v tem obdobju.« (Sande 2004: 40)

Družino, okolje, v katerem mladostnik živi in šolo bi prav tako lahko prišteli k varovalnim dejavnikom. To so okolja, kjer lahko otrok dobi tudi veliko podpore za življenje. Otroci, ki živijo v rejniški družini, potrebujejo veliko več podpore, kot otroci, ki živijo v matični družini. Družina (rejniška ali matična) je lahko varovalni dejavnik predvsem tako, da otroku pomaga s pogovorom, mu privzgoji navade in vzorce vedenja, ki so pomembni za življenje. Okolje, v katerem živi, mu lahko pomaga predvsem tako, da ga sprejme in mu pokaže, kako pomembna je skupnost. Šolsko okolje in vrstniki pa lahko mladostniku predstavljajo odmik od težav doma.

1.2. Rejništvo

Tema magistrskega dela je prehod mladostnika iz rejništva v samostojno življenje. Kako poteka osamosvajanje po zaključku rejništva, kdo rejencem pomaga in kakšne možnosti imajo? Če želimo to raziskati, moramo bolj podrobno spoznati, kako poteka nasploh prehod iz mladosti v svet odraslosti in šele nato vse o rejništvu in kakšen vpliv ima na posameznika. Na začetku sem opisala predvsem, kako poteka prehod iz mladosti v svet odraslosti, v nadaljevanju pa bom opisala, kako poteka rejništvo v Sloveniji, kdaj se zaključi, kam gredo mladi po zaključku, v raziskavi pa predstavila kako vpliva prehod v svet odraslosti na osebe, ki so bile v rejništvu.

Družina ima v družbi pomembno nalogo, da poskrbi za svoje člane in jih tudi pripravi na samostojno življenje. Žal pa vsi otroci nimajo enakih pogojev za razvoj. V Družinskem zakoniku (Uradni list RS, št. 15/17) se celota obveznosti in pravic staršev imenuje starševska skrb, ki pripada obema staršema. Starši skrbijo za korist otroka, primerno zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe, nudijo mu primerno vzgojno vodstvo ter ga spodbujajo v njegovem razvoju. Otroke vzgajajo s spoštovanjem do njihove osebnosti, individualnosti in dostojanstva. Po 176. členu Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17) se lahko starševska skrb odvzame. Odvzame se enemu ali obema od staršev, če je otrok ogrožen in njuno vedenje ne kaže na to, da bosta ponovno prevzela skrb za njegovo vzgojo in varstvo. Odvzame se zlasti, če sta hudo kršila obveznosti ali zlorabila pravice, ki izhajajo iz starševske skrbi ali otroka zapustila in s svojim ravnanjem odločno pokazala, da skrbi zanj ne bosta prevzela. Starševska skrb se odvzame s sodno odločbo. S tem zakon sporoča, da je družina primarno okolje, kjer naj bi otrok živel in je zato tudi najprimernejše za

njegov celostni razvoj, hkrati pa lahko država posega, kadar družina ne zagotovi vsega potrebnega.

Žal pa družina ne more zmeraj zagotoviti primerne okolja za svoje otroke. Kadar pride do tega, da družina ne zmore poskrbeti za otroke, to namesto nje naredi država. V Konvenciji o otrokovih pravicah (1989, Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe št. 15/90), ki jo je 25.6.1991 ratificirala tudi Slovenija, je zapisano: »Otrok, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje ali katerega koristi ne dopuščajo, da bi še naprej ostal v tem okolju, ima pravico do posebnega varstva in pomoči, ki mu jo zagotovi država. Države pogodbenice morajo v skladu s svojo notranjo zakonodajo takemu otroku zagotoviti nadomestno skrb. Takšna skrb lahko med drugim zajema rejništvo, kafalo po islamskem pravu, posvojitve ali, če je potrebno, nastanitev v primernih ustanovah, namenjenih skrbi za otroke. Pri preučevanju rešitev naj bo posebna pozornost posvečena zaželeni nepretrganosti otrokove vzgoje in njegovemu etničnemu, verskemu, kulturnemu in jezikovnemu poreklu.«

Rejništvo pa ne zajema le umika otroka, ampak veliko več. Predvsem je pomembno kasnejše delo, s tem mislim delo z otrokom, matično in rejniško družino, da bi se otrok lahko čim prej vrnil v matično družino. Preden strokovni delavci umaknejo otroka iz matične družine, se trudijo, da bi se izboljšale razmere v matični družini (razen ob izrednih primerih, ko je umik nujen takoj), umik je vedno zadnja možnost. Socialni delavci se zavedajo, da je matična družina osnovno okolje, v katerem otrok živi in to težko nadomestijo. Če pa otroka umaknejo iz družine, je tu veliko dela, da vsi ostanejo v stikih, da se odnosi izboljšujejo in se pripravlja otroka in biološke starše na vrnitev v družino. (Vir: osebne izkušnje iz prakse) »Rejništvo je nedvomno dobra priložnost za podporo otroku, ki ne more živeti v svoji družini, a danes socialno delo pojmuje rejništvo kot skrbno načrtovan sistem sodelovanja, kjer nihče od udeleženi ničesar ne dela sam in kjer nihče od udeleženi ne ostane brez pomoči in podpore. (Čačinovič Vogrinčič 2006:104)

1.2.1. Rejniški sistem v Sloveniji

Po Družinskem zakoniku (Uradni list RS, št. 15/17) je namen rejništva, da se otrokom, ki živijo pri osebah, ki niso njihovi starši, omogoči zdrava rast, vzgoja, izobraževanje, skladen osebni razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo. Pogoji za izvajanje rejniške dejavnosti, postopek pridobitve dovoljenja, način izvajanja rejniške dejavnosti in njeno financiranje se izvajajo v skladu z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti Uradni list RS, št. 109/12).

Novi zakon (Družinski zakonik Uradni list RS, št. 15/17), ki je bil sprejet marca letos, dopušča rejništvo do dopolnjenega osemnajstega let ali v nekaterih primerih do 26. leta. Otroka se v rejniško družino namesti v primerih, ko nima svoje družine, če iz različnih razlogov ne more živeti pri starših ali če je njegov telesni ali duševni razvoj ogrožen, v okolju v katerem živi. O namestitvi otroka v rejniško družino in imenovanju rejnika odloča sodišče. »Sistem rejništva predstavlja odgovornost države, da otroku, ki iz različnih razlogov začasno ne more živeti pri svojih starših, najde družino, v kateri bo pridobil pozitivno družinsko izkušnjo.« (Cvetko *et al* 2011: 245) Temeljne psihološke pravice otroka namreč najlažje zagotovimo v skupini, ki se otroku zdi varna, zato je to, da najdemo ustrezno družino, ključnega pomena. Rejništvo stremi k temu, da otroku nudi čim boljše pogoje, katerih mu biološka družina ne more nuditi. (Cvetko *et al* 2011)

V zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je zapisano, da se rejništvo preneha s polnoletnostjo ali takrat, ko prenehajo razlogi za rejništvo. Po drugi strani pa zakon o izvajanju rejniške dejavnosti dopušča rejništvo tudi po dopolnjenem 18. letu. Otrok lahko ostane v rejniški družini v primeru, ko zaradi motenj v duševnem in telesnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje ali če nadaljuje šolanje. V vsakem primeru pa se rejništvo zaključi ob dopolnjenem 26. letu. (Rakar *et al* 2010) V raziskavi Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva so pri ugotovitvah med drugim zapisali, da so obstoječi standardi na področju rejništva zadovoljivi, vendar bi bile potrebne določene izboljšave. Sama sem se osredotočila predvsem na tisti del, ko se otroci vračajo v matično družino in je zapisano, da bi v tem primeru bilo dobro dolgotrajno rejništvo, saj se vsi otroci v matično družino ne morejo vrniti. (Rakar *et al* 2010)

1.2.2. Namestitev otroka v rejniško družino

Da so v družini težave, najprej opazi okolje, to so lahko sosede, sorodniki, šola, zdravstveni dom, policija, ki o težavah poročajo na CSD. Ko CSD vstopa v stik z družino, najprej preveri vse možnosti, šele nato ugotavlja ali je umik otroka potreben. Če pride do potrebe za odvzem otroka staršem, lahko to sodišče naredi ne glede na mnenje staršev. Sodišče otroka staršem odvzame in ga namesti k drugi osebi, v rejništvo ali zavod. Sodišče imenuje rejnika, z odvzemom pa ne prenehajo druge obveznosti in pravice staršev do otroka. (Družinski zakonik, Uradni list RS, 15/17) Ponekod prihaja do dileme, katera namestitev je za otroka boljša – rejniška družina ali zavod. To se dogaja predvsem zato, ker imajo nekateri otroci specifične potrebe, ki jih rejniška in matična družina ne moreta zadovoljiti. (Cvetko *et al* 2011)

Potrebo po umiku otroka iz okolja in namestitvi v rejniško družino, prej vidijo drugi ljudje, kot pa otrok sam. Otrok, ki živi z matično družino in je nanjo navajen, težko prepozna njeno nefunkcionalnost. (Cvetko *et al* 2011:) Rejniške družine so skrbno izbrane družine s strani centrov za socialno delo. »Po odločitvi, da se določenega otroka namesti v rejniško družino, je naloga centra za socialno delo, da med rejniki, ki imajo dovoljenje, izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka. Z izbranim rejnikom center sklene rejniško pogodbo, v kateri se natančneje opredeli rejniško razmerje s pravicami in obveznostmi pogodbenih strank. Čas namestitve otroka v rejniško družino je odvisen od potreb otroka po namestitvi.« (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti - rejništvo)

1.2.3. Rejniška pogodba in rejnina

»Za vsakega otroka morata center za socialno delo, v čigar pristojnost sodi otrok, in rejnica oziroma rejnik skleniti pisno rejniško pogodbo. V rejniški pogodbi se določijo pravice in obveznosti obeh pogodbenih strank, zlasti pa obseg oskrbe otroka, ki je nameščen v družino, višino in način plačevanja rejnine, način in rok prenehanja rejniške pogodbe ter morebitne posebnosti rejništva v posameznem primeru.« (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – rejništvo) Rejniška pogodba določa obseg oskrbe otroka, pravice in obveznosti pogodbenih strank, višino in način plačevanja rejnine, način in rok prenehanja pogodbe, morebitne posebnosti rejništva v posameznem primeru. (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12) Ob dopolnjenem 18. letu otroka se rejniška pogodba izteče, le ta se lahko podaljša maksimalno do 26. leta.

- Prenehanje rejniške pogodbe:

Rejniška pogodba preneha, če pride do naslednjih situacij (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12 – 47. člen):

- če je prenehalo rejništvo;
- s potekom časa, če je pogodba sklenjena za določen čas, razen če se podaljša;
- z odpovedjo;
- z razvezo;
- s smrtjo rejnika ali otroka.

Rejniško pogodbo lahko odpove rejnik, z odpovednim rokom treh mesecev, razen če je v pogodbi zapisano drugače, odpoved poda pisno ali ustno na pristojni CSD; CSD pa lahko razdre rejniško pogodbo brez odpovednega roka v naslednjih primerih (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12 – 48. – 49. člen):

- »kadar nastopi kateri od razlogov iz 6. člena tega zakona (6. člen rejnik ne more biti oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica; rejnik ne more biti oseba, ki živi skupaj z osebo, ki ji je odvzeta roditeljska pravica; rejnik ne more biti oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost; rejnik ne more biti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ter kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog; rejnik ne more biti oseba, ki živi skupaj z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ter kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog),
- se rejnik ne udeleži usposabljanj iz 28. člena tega zakona,
- oceni, da to zahteva zaščita otrokovih koristi,
- otrok sklene zakonsko zvezo,
- otrok postane roditelj, razen če center za socialno delo oceni, da je namestitev v rejniško družino zanj še vedno koristna,
- rejnik ne izpolnjuje z rejniško pogodbo določenih obveznosti,
- zahteva razvezo rejnik in se ugotovi, da ima zato utemeljene razloge.«

Vsak rejnik mesečno prejema plačilo rejnine, ki zajema oskrbnino in plačilo dela. Če rejnik izvaja rejniško dejavnost kot poklic, mu država zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost. »Oskrbnino sestavljajo sredstva za materialne stroške za otroka in denarni prejemek v znesku otroškega dodatka, kot je določen za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka, ob upoštevanju starosti in šolanja nameščenega otroka, v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Materialni stroški za otroka znašajo 291,27 eurov. Višina oskrbnine je sorazmerna času bivanja otroka v rejniški družini.« (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12 – 52. člen)

1.2.4. Individualni projekt pomoči

Vsaka namestitev v rejniško družino za socialnega delavca pomeni vzpostavitev novega delovnega odnosa, ki soustvarja edinstven delovni projekt pomoči matični družini in otroku, ki živi v rejniški družini. (Cvetko *et al* 2011) Vsakega rejenca se spremlja s pomočjo individualnih projektnih skupin (v nadaljevanju IPS) in ostalih srečanj na centrih za socialno delo. IPS sestavi center za socialno delo, delo IPS–a koordinira strokovni delavec centra

otroka. Sodelujejo strokovni delavec centra otroka, strokovni delavec centra rejnika, rejnik, starši in otrok, po potrebi se skupina razširi. Otrok ni prisoten v primeru, da okoliščine zanj niso koristne. IPS-a se vsi udeležijo osebno, brez pooblaščenca. (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12 – 35. člen)

Po 38. členu zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12) se mora individualna projektna skupina sestaviti in sestati v čim krajšem času, najkasneje pa en mesec po namestitvi otroka v rejniško družino. Na prvem srečanju se določijo predvsem okvirni načrti za izvajanje rejništva, ki pa se sproti spreminjajo v skladu s potrebami otroka. »IPS se obvezno sestane ob namestitvi otroka, do tretjega meseca enkrat na mesec in nato na vsake tri mesece. Po tretjem mesecu se lahko sestaja v ožji sestavi, s tem da se v polni sestavi sestane najmanj enkrat letno, pri čemer morajo njeni člani podrobneje pregledati rezultati dela.« (Cvetko *et al* 2011: 256 – 257)

IPS je zelo pomemben predvsem zato, ker v njem vsi dobijo možnost sodelovanja pri zelenih spremembah. »Skrbno soustvarjeni delovni projekti so dragocena popotnica za otroka, lajšajo učenje za življenje in zagotavljajo otroku resno in zavzeto skrb. Otrok v rejniški družini potrebuje prav toliko in še več kot otrok v varnem domu lastne družine.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 102)

1.2.5. Rejniki in rejniška družina

Rejniki so osebe, ki začasno skrbijo za enega ali več otrok, ki ne morejo živeti v svoji matični družini. »Najbolj pomembna lastnost, ki je potrebna za rejnika in rejnico, je sposobnost, želja in smisel za delo z otroki in mladostniki. Zavedati se morajo, da je vsak otrok drugačen in da izkušnje dela z lastnimi otroki niso dovolj za uspešno delo v rejništvu. Potrebno je usposabljanje, nenehno učenje in izobraževanje. Odločitev za rejništvo morajo sprejeti vsi člani družine, vključno z otroki. /.../ Oseba, ki želi postati rejnik ali rejnica, poda vlogo na pristojnem centru za socialno delo, kjer se sproži postopek za pridobivanja dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Center v okviru svojega postopka pripravi oceno primernosti kandidata in njegove družine, ki jo posreduje Komisiji pri Ministrstvu za delo družino in socialne zadeve.« (Rejniško društvo Slovenije – kako postaneš rejnik?)

Rejniška družina je druga, drugačna družina, ki pa matične ne more nadomestiti. Prav tako ima vsaka družina svoje običaje, dejavnosti, norme, cilje, je neizogibno drugačna od družine, v kateri je otrok živel. Za otroka je pomembno, da spozna, da si niso vse družine enake ter se nauči sprejemati drugačnost od tega, kar je navajen. Kljub temu da pride otrok v drugačno

okolje, pa je rejniška družina zanj varovalo. Daje mu možnost, da pridobi izkušnje o vsem, za kar je bil v matični družini prikrajšan. Otrok, ki pride v rejniško družino, potrebuje toliko in še več, kot otrok v matični družini. Ne zadostuje vedno le to, da ima otrok ob sebi ljubeče odrasle. Za rejnike je v osnovi pomembno, da so dobri starši, da lahko rejencu ponudijo tisto, česar mu matična družina ni zmogla, hkrati pa so tudi sodelavci centrov za socialno delo. (Čačinovič Vogrinčič 2006)

Po zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12 – 5. člen) je lahko rejnik, oseba, ki:

- »ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji,
- ima zaključeno vsaj poklicno ali strokovno izobrazbo,
- je polnoletna.

V izjemnih primerih, če se glede na vse okoliščine ugotovi, da je to nedvomno v otrokovo korist, lahko izvaja rejniško dejavnost tudi oseba, ki ima nižjo izobrazbo od izobrazbe, kot je določena v prejšnjem odstavku.«

V praksi se največkrat pojavljata dve obliki rejnikov: poklicni in nepoklicni rejniki. Ne glede na status rejnika pa ima rejnik enake obveznosti do rejenca. Za katero pot se neka oseba odloči, je predvsem odvisno od nje, je pa na odločitev vezano nekaj pogojev.

ZIRD določa, da mora poklicni rejnik izpolnjevati naslednje pogoje (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – rejništvo):

- »da ni v delovnem razmerju ali družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, ne sme opravljati druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katere je vključen/a v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in
- izpolnjevati mora normativ - istočasno mora imeti nameščene tri otroke, od tega vsaj dva za obdobje celega meseca.«

Tako rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic poleg rejnine dobi plačane še prispevke za socialno varnost. Razlika med poklicnim in nepoklicnim rejnikom je torej v tem, da nepoklicni rejnik hodi v redno službo (ni pa nujno) in nima plačanih prispevkov za socialno varnost.

Rejnik ima do rejenca nekatere dolžnosti, ki so zapisane v Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – rejništvo):

- pripraviti mora sebe in družino na prihod rejencev/rejenca,
- trudi se, da se rejeneč čim hitreje prilagodi v družino, prav tako se za to trudi rejnikova družina; otroku poleg prilagajanja v družino nudi pomoč na prilagajanje v novo okolje,
- otroka mora pravilno vzgajati, mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko, obutev, šolske in osebne potrebščine, primerne igrače, osnovne športne pripomočke in druge pripomočke za aktivnosti,
- skrbi za zdravje in po potrebi za ustrezno zdravstveno oskrbo pri izbranem zdravniku,
- pridobiva informacije in skrbi za odločitve, ki so pomembne za otrokovo vsakdanje življenje (informacije o šoli, seznanitev z otrokovim osebnim zdravjem),
- skrbi za pravilen odnos do šolskega dela in otroku privzgoji delovne navade,
- skrbi za vključitev otroka v poklicno usposabljanje,
- skrbi za izoblikovanje lastne identitete,
- otroka pripravi na odhod iz rejniške družine.

»Rejniška družina ne prevzema nadomestne vloge, ampak je komplementarna biološki družini. Spoštovala naj bi otrokov izvor, njegovo preteklost, njegov odnos do biološke družine in mu dala možnost, da spregovori o njem, saj preteklih izkušenj ni mogoče izbrisati.« (Cvetko *et al* 2011: 254) Vez med otrokom in biološkimi starši je zelo pomembna, četudi trenutno ne morejo skrbeti za svoje otroke. Bistvo rejništva je, da je začasno, torej je potrebno krepiti odnose z biološkimi starši, da se lahko otrok vrne v družino. Rejnik pa je dolžan, da omogoča in spodbuja stike z biološko družino. To lahko omeji le v primeru, ko so staršem stiki prepovedani ali omejeni na podlagi odločbe pristojnega organa. Prav tako je rejnik dolžan sodelovati v individualni projektni skupini in pri obveznem usposabljanju.

1.2.6. Matična družina

Družina, v kateri je otrok živel in je bil iz nje umaknjen, je matična družina. Zanj se uporablja več poimenovanj – biološka družina, krvna družina, matična družina... »Matična družina je družina, v kateri se je otrok rodil, ne more pa v njej živeti, ker tam ne more dobiti vsega tistega, kar potrebuje za rast in razvoj. Praviloma so to družine z mnogimi problemi, ki same brez strokovne pomoči ne morejo izdelati strategije za reševanje svojih težav.« (CSD Koper - rejništvo)

Delo z matično družino je zelo pomembno, strokovnjaki se trudijo, da bi izboljšala svoje delovanje in tako omogočila, da bi se otrok vrnil nazaj. »Začetek sodelovanja bremenijo stiska, odpor in številni problemi, ki jih družina sama ne zmore več rešiti. Vzpostavljanje

delovnega odnosa z matično družino zato zahteva potrpežljivo filigransko delo. Za vse v projektni skupini je pomembno, da matična družina sodeluje.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 108) S tem, ko družina sodeluje s centrom za socialno delo, rejniško družino in otrokom, se povečajo možnosti, da bo spoznala, kako podpreti otroka, da bo zagotavljala varne okoliščine in se bo otrok lahko vrnil nazaj domov. Pomembno pa je tudi, da so vidne razlike med matično in rejniško družino, saj bo le tako otrok lahko ločeval med obema družinama. Razlika je predvsem v tem, kakšno vlogo kdo predstavlja (kdo je starš, kdo je rejnik, kdo je biološka družina in kdo nadomestna – rejniška družina).

1.2.7. Otrok z (med) dvema družinama

Rejniški sistem je zasnovan tako, da otroku, ki je v rejništvu, nudi to, česar v matični družini ne more dobiti. Kljub temu pa so otroci v rejništvu otroci med dvema družinama, kar pa je zahtevna naloga, saj se morajo naučiti živeti z obema. Socialni delavci so tu zelo pomembni, saj so vezni člen med otrokom in obema družinama. »Sodelovanje z otrokom začnemo v težkem času zanj in za njegovo družino, praviloma sredi hude stiske in težke krize. Doma so trpljenje ali negotovost, bolečina ali nemoč, ki jih pogosto ne more razumeti in ubesediti. Obljuba ali vabilo za lepše in boljše življenje v drugi družini zbudi ambivalentna čustva, pa tudi negotovost in strah pred neznanim.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 105) Za otroka je v tem času pomembna podpora, ki jo najlažje dobi preko individualnega projekta pomoči, ki zajema vse (njega, rejniško in matično družino).

V primeru, ko delamo z otroki v rejništvu, je pomembno, da ne pozabimo, da je otrok človeško bitje, četudi je majhen. »Prav »ne pozabiti« je zaveza strokovnjaka, ki se uči, kako varovati prostor za otroka v kompleksnem rejniškem sistem. Še več, zaveza strokovnjaka je, da spodbudi in podpre učenje odraslih v življenju z otrokom.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 109) Otroku moramo dati priložnost, da pove svoje misli in jih tudi upoštevat v največji možni meri. Otrok mora razviti občutek lastne vrednosti, da bo lahko živel med dvema družinama, da bo znal skrbeti zase in za druge, potrebuje možnost za učenje, kako obvladati konflikt in se pogajati.

Gabi Čačinovič Vogrinčič (2006) meni, da otrok najprej potrebuje potrpežljive sogovornike, ki ga slišijo in učijo hkrati. Otrok živi med dvema družinama, zato potrebuje dobre sogovornike, da se bo učil o obeh družinah. Pomoč potrebuje tako za življenje v rejniški družini, kamor se mora vživeti, da bo njegovo življenje boljše, kot tudi za matično družino, da predela vse

dvome, žalovanja, da matično družino še naprej varuje v sebi. Potrebuje priložnost, da pove kdo je, kaj si želi, kako občuti in kako se vidi v odnosu z obema družinama.

Otroci, ki so v nadomestnih družinah, potrebujejo nekoga, na kogar se lahko oprejo, zato si morajo tudi rejniki dovoliti čustveno navezanost. »O možnosti za spremembo in novem upanju za otroka govorimo tedaj, ko si rejnik dovoli biti čustveno na voljo konkretnemu otroku (ne otrokom na splošno, saj vsak otrok potrebuje drugačno obliko čustvenega spreminjanja)« (Kompar Erzar *et al* 2011: 109) Navezanost pa je odvisna tudi od tega, kako dolgo otrok ostane v rejništvu. Otroci do sedmega leta za svojo družino prepoznavajo družino v kateri živijo, po sedmem letu pa začnejo prepoznavati razlike v krvnem sorodstvu. Od devetega leta in v obdobju mladostništva pa se pojavlja veliko različnih značilnosti:

- otrok želi biti običajen, kot ostali, to da ne živi z biološkimi starši, zanj pomeni, da je drugačen v negativnem smislu,
- v tem času se začnejo zavedati »izgube« bioloških staršev,
- začnejo prepoznavati pomen biološke družine in čutiti povezanost s člani rojstne družine,
- žalost kažejo z občasnim umikom, zmedenostjo, potrlostjo,
- dejstvo, da ne živijo v biološki družini, jih povezuje z občutkom zavrnitve,
- doživljajo se kot zavrnjene, zapuščene s strani bioloških staršev, občutijo različne vrste jeze (do bioloških staršev, do rejniške družine ali do sebe). (Križnik Novšak 2004)

Doživljanje rejništva pa je odvisno tudi od trajanja, stroka pozna kratkotrajno in dolgotrajno rejništvo.

1.2.8. Kratkotrajno in dolgotrajno rejništvo

Rejništvo je opredeljeno kot začasen ukrep, kratkotrajna oblika pomoči družini, ki sama ne more skrbeti za svoje člane. Rejništvo naj bi trajalo, dokler družina s pomočjo strokovnih delavcev na centru za socialno delo, ne uredi razmer, primernih za otroka. Danes je rejništvo postala dolgotrajna oblika pomoči, saj se v matično družino vrne malo rejencev. (Bevc 2007)

Rejništvo ni časovno omejeno, zakon določa le prenehanje (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Uradni list RS, št. 69/04- UPB1 – 170. člen):

- s polnoletnostjo otroka oz. prej če je rejeneec usposobljen za samostojno življenje,
- če prenehajo razlogi, zaradi katerih je potrebna oddaja otroka v rejništvo.

Trajanje rejništva je ena izmed pogostejših kritik rejništva. Sicer natančnih podatkov ni, ampak raziskave kažejo, da je rejništvo pogosto večno, saj starši, katerih otrok je nameščen v rejniško družino, sodelujejo, ampak svojega življenja ne spremenijo v takšni meri, da bi se otrok lahko vrnil. (Rapoša – Tanjšek *et al* 1999) »Tudi dolgotrajno rejništvo je lahko dobra rešitev, če je soustvarjena in dokler je smiselno varovati vezi z matično družino, ki prispeva ljubezen in svoj delež, a ne more popolnoma prevzeti odgovornosti za rast in razvoj otroka.« (Rakar *et al* 2010: 65) Težko je reči, da je kratkotrajno rejništvo vedno dobro, saj so primeri, ko se otrok ne more vrniti v biološko družino in je dolgotrajno rejništvo zanj najboljša rešitev.

Trajanje rejništva je za kritike sporno predvsem zato, ker je v teoriji zapisano kot kratkotrajen ukrep, v praksi pa se izvaja predvsem kot dolgotrajen. »Rejništvo naj bi bilo v osnovi kratkotrajno, a se pogosto zgodi, da otroci v rejništvu povprečno ostajajo od sedem do osem let.« (Janičijević 2016) V kritikah sem opazila predvsem to, da je dolgotrajno rejništvo slabo, ker z rejniško družino ne morejo razviti stabilnih odnosov. Stabilni in dobri odnosi pa se lahko razvijejo le z tisto družino, ki za otroka skrbi. Odnosi so pomembni predvsem zato, da se ohranijo tudi, ko se rejništvo pravno že zaključi, saj so ti odnosi mladostnikom v oporo pri osamosvajanju. V svoji nalogi želim raziskati predvsem ta del, kdo je bil mladostniku pri osamosvajanju v pomoč.

1.2.9. Naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti

Naloga centrov za socialno delo je predvsem povezovanje med otrokom in obema družinama. Po zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 109/12) so najpomembnejše naslednje stvari:

- CSD izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka;
- Če to ni možno na območju, kjer CSD deluje, rejniško družino poišče na drugem območju;
- Priprava otroka in staršev na rejništvo;
- Spremljanje otroka v rejniški družini;
- Po potrebi tudi ukrepa, če se ne izpolnjujejo vse obveznosti iz rejniške pogodbe;
- Sestavi IPS skupino.

Poleg sodelovanja z otrokom se strokovni delavec posebej sestaja še z rejniško in matično družino. Po Gabi Čaćinovič Vogrinčič (2006) poteka sodelovanje na dveh ravneh:

- **Sodelovanje z rejniško družino:** rejniki so za CSD sodelavci, ki morajo imeti znanje, da otroku omogočijo dobre izkušnje, ga znajo socialno okrepiti. Rejniki prav tako potrebujejo pomoč, da lahko vzgajajo otroka, zato je pomembno, da imajo nekoga, na katerega se lahko oprejo, ko pride do težav.
- **Sodelovanje z matično družino:** matična družina je v osnovi družina s težavami, zato je pomembno, da se začne proces podpore in sprememb, da se lahko otrok vrne v družino. CSD sodeluje z družino, da uresniči svoje cilje.

2. Opredelitev problema

Rejniški sistem v Sloveniji je urejen tako, da je rejništvo možno do 18. leta starosti otroka. (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Uradni list RS, št. 69/04) Redki otroci v rejništvu ostanejo tudi po 18. letu, saj država rejniškim družinam ne namenja več denarja, družine pa same po večini tega ne zmorejo financirati. Tisti, ki ostanejo v rejniških družinah, se navadno še šolajo in tako dobijo denarna sredstva ali pa jih družina obravnava kot svoje družinske člane ter jim omogoča, da živijo tam. V družini lahko po 18. letu ostanejo tudi otroci z motnjami v duševnem razvoju, vendar najdlje do 26. leta. (Rakar *et al* 2010) V poročilu raziskave Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva (Rakar *et al* 2010) pa nisem zasledila ničesar o tem, kaj se zgodi z rejenci po 18. letu oz. po zaključku rejništva, zato želim raziskati predvsem ta del.

Zanima me predvsem, kaj se dogaja z osebami, ki so rejništvo zaključile z 18. letom, saj če sklepam po sebi, pri teh letih še nisem bila sposobna skrbeti zase, tudi nisem imela svojega stanovanja. Zanima me predvsem, kakšen je bil prehod v samostojnost pri teh osebah, kaj so te osebe potrebovale, da bi bil prehod lažji ter kdo jim je pomagal. Namen raziskave je, da ugotovim, kaj nekdanji rejenci menijo, da bi jim pomagalo pri osamosvajanju. Kaj še lahko država (ali kdo drug) stori za njih? Kako so se osamosvojili in kdo jim je pri tem pomagal?

S temi vprašanji želim ugotoviti, ali država dovolj poskrbi za tiste, ki so zaključili rejništvo z 18. letom ter kako bi jim še lahko pomagali, da bi bilo njihovo osamosvajanje lažje.

Raziskovalna vprašanja:

- Kako je v času rejništva potekalo sodelovanje med otrokom, rejniško in matično družino?
- Kdaj in kako so zaključili rejništvo?
- Kako potekajo priprave na zaključevanje rejništva?
- Kdo je bil na teh pripravah prisoten?
- Kako poteka prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?
- Kakšne možnosti so bile rejencem na razpolago med prehodom?
- Kdo je pomagal? Kdo je bil vir podpore?
- Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi bilo lažje?

Teze:

- Priprave potekajo na CSD-ju in v rejniški družini.
- Na pripravah so prisotni socialni delavec, rejnec, rejniška in matična družina.
- Možnosti vrnitve v matično družino ni.
- V času prehoda bi potrebovali predvsem večjo finančno podporo.

3. Metodologija

3.1.Vrsta raziskave

Raziskava je bila kvalitativna, saj sem zbrala besedne opise, ki sem jih pridobila s spraševanjem skozi intervjuje in jih tudi analizirala. To, da je raziskava kvalitativna, pomeni, da je moje gradivo sestavljeno iz pripovedi oziroma opisov. Gradivo sem analizirala brez merskih instrumentov, ki vsebujejo števila oz. operacije med števili.

3.2.Merski instrument in viri podatkov

Merski instrument je bil vprašalnik, ki sem ga sestavila sama s pomočjo mentorice. Priložen je v dodatku.

3.3.Populacija in vzorčenje (subjekti)

Populacija so bili vsi otroci, ki so registrirani v rejniškem sistem in so v obdobju zadnjih 10 let dopolnili 18 let in so zapustili sistem rejništva. Na podlagi neslučajnostnega priložnostnega vzorca sem izbrala osebe na območju upravne enote Ptuj in ki jih vodi CSD Ptuj. Za vzorec sem izbrala 5 oseb.

3.4.Zbiranje podatkov

Metoda zbiranja podatkov so bili vnaprej pripravljene intervjuji.

Prednosti vnaprej sestavljenega intervjuja so, da lahko bolj sistematično zbiramo informacije, intervju ostane dokaj pogovoren in situacijski, imamo možnost večje primerljivosti podatkov, analiza podatkov je dokaj preprosta, poleg tega pa lahko v kratkem času anketirancu postavimo večje število vprašanj. Po drugi strani pa ima standardizirani intervju tudi pomanjkljivosti, intervjuvanci smo pri postavljanju vprašanja neprilagodljivi na posameznikove osebne značilnosti, pride do neodkritih nesporazumov, ne razumejo vsi besed enako, kar lahko zmanjša veljavnost. (Rihter 2011/12)

Za izvedbo intervjujev sem se dogovorila z mentorico iz prakse, ki mi je pomagala pri kontaktih.

Intervju A:

- Kraj: Ptuj
- Datum: 4.4.2017
- Čas: 45 minut

Intervju sem opravila v prostorih Centra interesnih dejavnosti na Ptuju in je potekal brez motenj.

Intervju B:

- Kraj: Ptuj
- Datum: 4.4.2017
- Čas: 40 minut

Intervju sem opravila v prostorih Centra interesnih dejavnosti na Ptuju in je potekal brez motenj.

Intervju C:

- Kraj: Trnovska vas
- Datum: 19.4.2017
- Čas: 40 minut

Intervju sem opravila v kavarni v Trnovski vasi, potekal je brez motenj.

Intervju D:

- Kraj: Juršinci
- Datum: 24.4.2017
- Čas: 35 minut

Intervju sem opravila na domu sogovornice, potekal je brez motenj.

Intervju E:

- Kraj: Ptuj
- Datum: 2.5.2017
- Čas: 40 minut

Intervju sem opravila v kavarni na Ptuju, potekal je brez motenj.

3.5.Obdelava in analiza podatkov

Način obdelave podatkov je bil kvalitativen, saj sem odgovore pridobila z intervjuji. Intervjuje sem parafrazirala, torej sem jih napisala v knjižnem jeziku. Gradivo sem nato analizirala s pomočjo kodiranja. Obdelala sem jih tako, da sem določila enote kodiranja, nato odprto kodirala, določila podkategorije in kategorije, na koncu pa osno in odnosno kodirala.

4. Rezultati

Pri analizi dobljenih intervjujev sem ugotovila:

Osnovni podatki

Intervjuje sem delala z osebami starimi od 21 do 26 let. Dva intervjuja sem opravila z osebami moškega spola in tri z osebami ženskega spola.

Sodelovanje z biološko družino ter razlogi za odločitev za rejništvo

Pri vprašanih glede sodelovanja z biološko družino me je zanimalo, kako so osebe v času rejništva sodelovale z biološko družino.

Vsi intervjuvanci so odgovorili, da so z biološko družino sodelovali zelo malo oz. nič. V posameznih primerih je bilo sodelovanje na začetku dobro, kasneje pa zelo slabo, saj se je oče oddaljil (*A2, A3 »Od začetka dobro, kasneje zelo slabo«, A4 »Očetu ni bilo všeč, da sem se odločil za rejniško družino«*). Razlog za poslabšanje sodelovanja je bil tudi v tem, da se je otrok sam odločil za rejništvo in da ostane v rejniški družini, saj je oče slabo skrbel zanj, otrok pa je imel premalo časa za šolo in prijatelje (*A7 »... skrbel je bolj slabo zame«*).

Pogostost stikov je bila zelo majhna, omejena na poletne počitnice ali srečanja individualnih projektnih skupin na centru za socialno delo (*B2a »...poletne počitnice.«, C2, C3 »Starši so umrli, zato stikov nisem imela«, E4 »...na IPS srečanjih.«*). Nekatere osebe so imele občasno srečanja s sorojenci (*C6 »...CSD mi je urejal stike s sestro.«*). Kot razlog za nesodelovanje so nekateri navedli, da ni bilo želje po stikih, so starši umrli ali pa starši niso sprejeli otrokove odločitve za rejniško družino (*D3 »...starši niso imeli želje«, A4, A5 »Očetu ni bilo všeč, da sem se odločil za rejniško družino. Oče je želel, da bi ostal doma«*).

Večina oseb, ki so bile v rejništvu (razen v redkih primerih, ko so otroci hodili domov med poletnimi počitnicami), je imela slabe stike z biološko družino.

Sodelovanje biološke in rejniške družine

Sodelovanje med biološko in rejniško družino je pri nekaterih na začetku potekalo dobro, kasneje pa slabo (*A11 »Na začetku dobro...«, A14b »Ker tega ni sprejel se je oddaljil«*). Pri nekaterih osebah starši niso sodelovali ali pa so sodelovali le, kadar je bilo nujno ali pa na srečanjih individualne projektne skupine, ki je potekala enkrat letno (*D6 »Starši so enkrat letno prišli na IPS.«*). V nekaterih primerih so se biološki starši in rejniki večkrat slišali (*A13*

»...z rejnico sta se večkrat slišala.«), v nekaterih pa so večino odločitev glede otroka sprejemali rejniki sami.

Sodelovanje med biološko in rejniško družino so zato osebe ocenile kot slabo in količinsko zelo majhno.

Zaključek rejništva in priprave na zaključek rejništva

Osebe, s katerimi sem se pogovarjala, so z rejništvom zaključile med 19. in 22. letom. Vse osebe so z rejništvom zaključile ob zaključku šolanja.

Vsi so tudi izkoristili pravico, da v rejništvu ostanejo po 18. letu in do zaključka šolanja.

Vsi so se na zaključek pripravljali s pogovorom z rejniki in socialnimi delavkami (A18a »Z rejnico sva se pogovarjala, da pri njih ne morem ostati«, B7 »Z rejnico sva se pogovarjala o tem kaj vse moram narediti, ko bom živel sam«, E15 »Na centru za socialno delo sem imela individualne pogovore o tem kam bom šla živet«). Nekatero osebo so rejniki na zaključek rejništva pripravljali tako, da so jih naučili opravljati hišna opravila, kot so kuhanje in pospravljanje (A19 »...raznimi opravili me je pripravila na samostojno življenje«, B8,B9 »pokazala mi je hišna opravila, /.../ me naučila kuhati«), za nekatere pa je bila priprava na zaključek tudi opravljen vozniški izpit. Nekateri so izpostavili, da je bilo to zelo težko obdobje (A17 »Zame je to bil šok«, A18 »...nisem pričakoval, da bo tako hudo«).

Vsem osebam so pomagali rejniki in socialni delavci, prav tako so bili prisotni na pripravah. V posameznih primerih so bili prisotni tudi biološki starši (B12 »...včasih oče.«). Pri nekaterih so priprave potekale tako, da so se dogovarjali o vrnitvi domov (A25 »Dogovarjali smo se kdaj bom šel domov«) ali v obliki pomoči pri iskanju službe in stanovanja (A29, A29a »...pomagali iskati stanovanje, /.../ službo«). Posamezniki so imeli na centru za socialno delo individualne pogovore (E15 »Na centru za socialno delo sem imela individualne pogovore o tem kam bom šla živet.«). Le v izjemnih primerih niso imeli posebnih priprav, saj je oseba ostala v rejniški družini tudi, ko se je uradno rejništvo zaključilo (C9 »Ni bilo posebnih priprav«).

Možnost za bivanje po zaključku rejništva

Možnosti bivanja po zaključku rejništva so bile raznolike. Nekateri so jih ocenili kot slabe (A30,A31 »Slabe. /.../ Pri rejnikih nisem mogel ostati«), drugi so lahko ostali v rejniški družini, dokler si niso uredili bivanja (C15,C16 »Ostala sem v rejniški družini, /.../ dokler si

nisem uredila svojega bivališča,«). Še posebno je bila težka situacija za tiste, ki niso imeli možnosti ostati v rejniški družini, prav tako pa se niso mogli vrniti domov (A31,A32 »Pri rejnikih nisem mogel ostati, /.../ domov se tudi nisem mogel vrniti«, B14,B14a »Za kratek čas (med počitnicami) sem šel domov, /.../ ampak se ni izšlo, zato sem šel na svoje,«). Seveda je pomemben razlog tudi finančna stiska.

V posameznih primerih so kot rešitev poiskali možnost brezplačnega bivanja na kmetiji, kjer je oseba v zameno za najemnino pomagala na kmetiji (A33-A35 »bivanje v starejši hiši, /.../ kjer nisem plačeval najemnine, /.../ v zameno sem pomagal na kmetiji,«). Spet drugi so odšli živeti v najemniško stanovanje (B15 »...najemniško stanovanje.«), ali pa v mladinski dom (E18, E19 »Socialna delavka /.../ mi je uredila začasno bivanje v mladinskem domu.«).

Prehod iz rejništva v samostojno življenje

Prehod iz rejništva v samostojno življenje je bil za nekatere težka izkušnja. Opisujejo, da so prehod doživljali težje, v posamičnih primerih kot šok, oz. omenjajo, da so se težko znašli (A37 »...velik šok«, E23a »Vseeno pa je bilo težko«). Težko je bilo predvsem zato, ker so morali na svoje, razmišljati o tem, kaj je potrebno narediti, za vse to pa so bili sami (B17 »...prisiljen, da grem na svoje.«, A39 »...razmišljati kaj moram narediti,«, E27 »...naenkrat sem bila za vse sama,«).

Pri prehodu iz rejništva so v večini pomagali socialni delavci in rejniki (A41,A42 »...socialna delavka /.../ rejnica«), v redkih primerih pa tudi sorojenci (B20, B20a »...brat, /.../ ...s katerim sva se veliko pogovarjala kako je živeti sam.«), partner (C19 »... partner«) in boter in botra (D19, D19a »... boter /.../ botra,«).

Kot vire pomoči navajajo predvsem rejnike in rejniško družino (A43 »...rejnica.«, D21 »Vir podpore so predvsem domači (rejniška družina).«). V posameznih primerih pa še posebej izpostavljajo velik pomen srečanj z rejnico (E30 »...tudi, ko sem odšla sem jo večkrat poklicala in obiskala.«) in prijatelji (E31 »...pomagali tudi prijatelji.«).

Prehod zaznamuje tudi iskanje službe, ki pa je vse osebe še niso našle (D17,D17a »...iščem službo, /.../ ...da bom lahko odšla na svoje.«). Nekatere so se dogovorile z rejniki, da lahko ostanejo pri njih, dokler ne dobijo službe; spet drugi so službo našli v relativno kratkem času.

Cilji in želje ob prehodu v samostojnost

Cilji in želje ob prehodu v samostojnost so bili podobni. Zadevajo predvsem bivanje in zaposlitev ter stike s pomembnimi osebami.

Glede bivanja so si osebe večinoma želeli samostojno stanovanje (*B24 »...stanovanje.«, D17a »da bom lahko odšla na svoje.«*). V posameznih primerih so si želele vrnitev v matično družino, kjer bi si uredili lastno stanovanje (*A48-A50a »...vrnil domov. /.../ ... uredil bi si svoje bivališče«, /.../ ...pomagal očetu, /.../ vendar oče noče imeti stikov z mano.«*), a to zaradi zavrnitve starša ni šlo.

Nekateri so si želeli redne službe (*B23 »Redna služba,«*) in finančne neodvisnosti (*E39 »Finančno neodvisnost«*).

Med željami pa so bile tudi take, ki so se nanašale na stike s pomembnimi osebami, tako so nekateri posebej izpostavili, da želijo ohraniti stike z rejniki (*C24 »...ohraniti stike z rejniki«*). Drugi pa si želijo partnerske zveze (*D27 »...partnerja,«*) in lastnih otrok (*C23 »...otroci,«*).

Potrebe ob prehodu v samostojno življenje

Potrebe se v določeni meri pokrivajo z že zgoraj navedenimi željami. Največ jih je omenilo, da bi ob prehodu potrebovali službo (*A54 »Službo,«, C30 »Redno službo.«*). Potrebe se seveda kažejo tudi na finančnem področju (*B30 »...in denarja.«*). Nekateri so izpostavili prevozna sredstva (*A55 »...avto,«*), s čimer bi si omogočili več svobode. Spet drugi so omenjali predvsem potrebo po podpori družine (*B29 »Več podpore družine«*) in nekateri še posebej potrebo po psihosocialni pomoči (*D32 »Podpora v obliki rednega svetovanja,«*).

Pot v samostojnost

Pot v samostojnost je za osebe po uradnem zaključku rejništva potekala različno.

Že možnost bivanja so si uredili na različne načine. Posamezniki so na začetku v zameno za brezplačno bivanje opravljali delo na kmetiji, kjer so bivali (*A51 »Najprej na kmetiji, v zastonj hiši«*). Kasneje se je pokazala možnost bivanja v najemniškem stanovanju (*A47 »...najemniško stanovanje.«*). Nekateri so dobili možnost bivanja v mladinskem domu (*B25 »Na začetku v dijaškem domu v delu, kjer je mladinski dom«, E33 »Od rejnikov sem odšla v mladinski dom,«*). Posamezniki so si uredili bivališče blizu rejnikov (*C20 »S partnerjem sva*

si uredila bivališče blizu rejnikov«). Redko pa se zgodi, da lahko oseba ostane pri rejnikih (C28 »V rejniški družini.«).

Vse osebe so po zaključku rejništva iskale zaposlitev. Nekateri so službo iskali dolgo (B21 »Dve leti je trajalo, da sem našel redno službo,«), drugi manj časa (E34a »Službo sem iskala 4 mesece,«). Zgodi se tudi, da so to službe za krajši čas, zato so jih nekateri zamenjali več (E38 »Od prve službe sem zamenjala tri,«).

Tudi finančna situacija je bila za nekatere težka. Večinoma so dobivali denarno socialno pomoč (A53 »Socialna pomoč«), ki pa vsem ni zadostovala in so imeli dolgove. (A53a »...pa je bila premalo, zato sem imel dolgove.«). Nekateri so prejeli pokojnino po starših (B27 »...nekaj denarja od pokojnine po mami«), štipendijo (C27 »Štipendija«), opravljali študentsko delo (D30 »...študentsko delo,«). V posamičnih primerih so finančno pomagali rejniki (C29 »...pomagali so mi tudi rejniki.«) ali pa je oseba nekaj časa živela od privarčevanega denarja (E43 »Nekaj malo denarja sem imela privarčevanega,«).

Nekatere osebe so pot v samostojnost doživljale težko. Pot je bila za posameznike polna zavrnitev (E35,E36 »...medtem mi je bilo zelo težko, /.../ ...saj so me velikokrat zavrnili,«),hkrati pa te osebe še niso imele veliko izkušenj s samostojnostjo.

Nekateri so posebej izpostavili, da jim je na poti v samostojnost veliko pomagala socialna delavka (B26 »...pri tem mi je pomagala socialna delavka.«). To so bili predvsem tisti, ki so bili prejemniki denarnih socialnih pomoči.

Posamezniki, ki so po zaključku rejništva ostali v rejniški družini, za svoje preživljanje po zaključku rejništva niso potrebovali denarne socialne pomoči, medtem ko so posamezniki, ki so se iz rejniške družine odselili, denarno socialno pomoč potrebovali. Prav tako so osebe, ki so po zaključku rejništva rejniško družino zapustile, imele več težav z iskanjem bivališča. Osebe so najprej živele na kmetiji, kjer niso plačevale najemnine ali pa so živele v mladinskem domu. Medtem ko posamezniki, ki so ostali v rejniški družini, teh težav niso imeli.

Posamezniki, ki so se odselili iz rejniške družine, so zaključek rejništva doživljali težje, kot posamezniki, ki so ostali v rejniški družini.

Skrb države za rejniški sistem

Zanimalo me je, kako država poskrbi za rejence ob prehodu v samostojno življenje, kaj so prednosti in slabosti ureditve rejniškega sistema.

Glede skrbi države za otroke v rejništvu, ki prehajajo v samostojno življenje, so bile ocene različne. Nekateri menijo, da je skrb države dobra (D33 »...dobro poskrbi za rejence,«), drugi, da sistem ni slab (A59 »...rejniški sistem ni slab,«), spet tretji pa, da država slabo poskrbi za rejence (E48 »Bolj slabo«).

Kot prednosti sistema ureditve rejništva nekateri izpostavljajo, da država dobro poskrbi za rejence (B31 »...država dobro poskrbi za rejence,«) in je rejniški sistem v redu (B33 »Rejniški sistem se mi zdi v redu.«). Posamezniki so zadovoljni z ureditvijo sistema (D35 »...zadovoljna z ureditvijo rejniškega sistema.«).

Kot pomanjkljivosti sistema ureditve rejništva pa izpostavljajo predvsem premalo nadzora tako v matični (A58 »...tako v matični,«), kot rejniški družini (A58a »...kot v rejniški družini,«, D34 »...več nadzora nad rejniškimi družinami.«). Nekateri menijo, da je trajanje rejništva prekratko in so prehitro prepuščeni sami sebi (B32 »...dobro bi bilo, če bi rejništvo trajalo dlje,«, E49 »Prehitro smo prepuščeni sami sebi,«). Kot pomanjkljivost v posameznih primerih izpostavljajo še premalo finančne pomoči (C32 »Mislim, da bi bilo potrebne več finančne pomoči,«) ter premalo psihosocialne pomoči (D37 »...psihosocialne pomoči.«).

Posamezniki so izpostavili potrebo po spremembah v smislu več dela za vrnitev v biološko družino (A60 »...več delati na tem, da bi se vrnil v matično družino.«).

5. Razprava

Po pridobljenih podatkih sem ugotovila, da so vsi intervjuvanci v času, ko so bili v rejništvu, s svojo družino sodelovali malo ali nič. V nekaterih primerih je sodelovanje potekalo na začetku, kasneje ne, v nekaterih primerih pa je bilo sodelovanje omejeno na poletne počitnice ali srečanja individualne projektne skupine na centru za socialno delo. Nekatere osebe so imele občasna srečanja s sorojenci. Kar dvema osebama, s katerima sem se pogovarjala, so starši umrli in zato stiki niso bili mogoči. Za slabo sodelovanje rejencev z biološko družino lahko navedemo več razlogov. V teoretičnem delu sem zapisala, kako pomembno je sodelovanje z biološko družino: »Začetek sodelovanja bremenijo stiska, odpor in številni problemi, ki jih družina sama ne zmore več rešiti. Vzpostavljanje delovnega odnosa z matično družino zato zahteva potrpežljivo filigransko delo. Za vse v projektni skupini je pomembno, da matična družina sodeluje.« (Čačinovič Vogrinčič 2006: 108). Žal pa nekateri nimajo želje po sodelovanju, niti ne želijo ničesar spremeniti, da bi se otrok lahko vrnil k njim, prav tako tudi rejenci nimajo želje po srečanjih s starši. Razlogov za nesodelovanje je lahko več, lahko da starši ali otrok sodelovanja ne zmorejo, nimajo ustrezne podpore, nakopičilo se je preveč stvari in sedaj ne znajo vzpostaviti stika..., pri tem je pomembno, da socialni delavci spodbujajo stike, delajo z otroki in starši, da bi ti spet našli skupen jezik.

Slabo je bilo tudi sodelovanje med biološko in rejniško družino. Do tega je v nekaterih primerih prišlo tudi zato, ker biološki starši niso želeli sodelovati in posledično tudi rejniki niso pritiskali nanje. K slabemu sodelovanju med rejniki in biološkimi starši pa pripomore tudi dejstvo, da skoraj noben od rejencev ni navezoval tesnejših stikov s svojimi biološkimi starši. Otrok, ki živi v rejništvu, v bistvu živi med dvema družinama. Rejniki so dolžni rejenca spodbujati k stikom s starši in mu jih tudi omogočati. Seveda pa je pomembno tudi sodelovanje biološke družine. Socialni delavci pa prav tako spodbujajo in omogočajo stike s starši. Pomembno je tudi delo s starši, spodbuda, da spremenijo svoje življenje, da se bo otrok lahko vrnil v družino. Po Gabi Čačinovič Vogrinčič (2006) delo poteka na dveh ravneh, in sicer sodelovanje z matično družino ter sodelovanje z rejniško družino. Z vsako družino sodelujejo posebej, hkrati pa se trudijo, da jim omogočijo tudi skupno sodelovanje.

Vsi intervjuvanci so formalno z rejništvom zaključili z zaključkom šole. Če pogledamo starost, so vsi bolj ali manj zaključili z zaključkom srednje šole. Nobena oseba se ni odločila za nadaljevanje šolanja – študija, kar bi ji omogočilo tudi podaljšanje rejništva do 26. leta. Vsi so sicer izkoristili pravico, da rejništvo podaljšajo tudi po 18. letu, vendar ne za dolgo.

Na zaključek so se vse osebe pripravljale s pogovorom z rejniki ali s socialnimi delavci. Nekatere so rejniki naučili osnovnih stvari, ki so potrebne za življenje. V zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – rejništvo) je med drugim zapisano, da so dolžnosti rejnika, da rejenca pripravi na odhod iz družine in samostojno življenje, kar so rejniki v tem primeru tudi storili. Težava je nastala predvsem takrat, ko so rejenci že zapustili rejniške družine, saj so posamezniki omenili, da niso pričakovali, da bo tako hudo.

Na pripravah za zaključek rejništva so bili prisotni rejniki, socialni delavci, v nekaterih primerih pa tudi starši, ti primeri so sicer redki. Sklepam, da rejenci niso dobro sodelovali z biološko družino, prav tako se k njej niso vrnili in zato biološki starši v tem delu priprav tudi niso sodelovali. Da bi bilo sodelovanje staršev na pripravah boljše zastopano, bi morali vsi, starši in rejenci več delati že prej, v času rejništva.

Možnosti za bivanje po zaključku rejništva so bile ocenjene zelo različno. Nekateri so ostali v rejniški družini, drugi so iskali namestitev. Nobena oseba se ni vrnila v biološko družino. V Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12) je poudarjeno, da je rejništvo začasen ukrep z namenom, da se otrok vrne v matično družino. V primerih, ki sem jih obravnavala, to ne drži, saj se noben otrok ni vrnil v biološko družino.

Za osebe, ki so ostale v rejniški družini, dokler si niso uredile bivanja ali zaposlitve, je bil prehod bistveno manj stresen, kot za osebe, ki so morale iskati stanovanje. Pri tem je pomemben dejavnik tudi finančno stanje posameznika, ki v večini primerov ni bilo najboljše.

Prehod iz rejništva v samostojno življenje je bil za nekatere osebe težka izkušnja, doživeli so šok. To se je zgodilo predvsem pri posameznikih, ki niso ostali v rejniški družini. Iz tega sklepam, da so posamezniki, ki so ostali v rejniški družini, imeli več podpore, poleg tega pa so vedeli, da še vedno nekdo skrbi zanje. V nekaterih primerih so posamezniki opisali, da je rejniška družina njihova prava družina.

Pri prehodu v samostojnost so pomagali predvsem rejniki in socialni delavci, v redkih primerih tudi sorojenci.

V času prehoda so se vsi srečevali z iskanjem službe. Nekateri so bili bolj uspešni kot drugi, saj so službo našli prej. Med posamezniki, ki so ostali v rejniški družini in tistimi, ki te možnosti niso imeli, ni razlik v iskanju službe. Vsi so jo našli v relativno kratkem času.

Cilji, želje in potrebe ob prehodu v samostojnost so si pri vseh podobne, tičejo se predvsem bivanja, zaposlitve in stikov z ostalimi osebami. Večina oseb si je želela svoje stanovanje, posamezniki so se želeli vrniti domov, vendar so se zavedali, da to ni mogoče. Med tistimi, ki so ostali v rejniški družini in tistimi, ki so se odselili, ni opaznih razlik. Razlika je predvsem v tem, da imajo nekateri ob tem prehodu več podpore rejniških staršev, bližnjih, kot drugi.

Pot v samostojnost je potekala zelo različno. Posamezniki so ostali v rejniških družinah, nekateri so bivali v mladinskem domu, spet drugi pa na kmetiji, kjer so za brezplačno bivanje pomagali v hlevu. Glede bivanja bi težko našla povezave med posamezniki.

Več razlik je opaznih pri finančni situaciji. Osebe, ki so se odselile od rejnikov, so prejemale denarno socialno pomoč, medtem ko je osebe, ki so ostale pri rejnikih, niso prejemale. Iz tega sklepam, da so osebe, ki so ostale pri rejnikih, imele več finančne pomoči s strani rejnikov, poleg tega pa so denar prejemale tudi iz drugih virov (pokojnine po starših, štipendija, študentsko delo). Posamezniki, ki so se od rejnikov odselili, so imeli več finančnih težav in so zato nekateri pristali tudi v dolgovih. Za vse potrebščine, kot so hrana in stanovanje, so morali poskrbeti sami in jim je zato velikokrat zmanjkalo denarja. Prejemniki denarnih socialnih pomoči so izpostavili, da jim je na poti v samostojnost pomagala socialna delavka. Iz tega sklepam, da so te osebe imele več stikov s centrom za socialno delo, kot osebe, ki ostale v rejništvu. Na nek način jim je center za socialno delo pomagal tam, kjer so drugim pomagali rejniki.

Glede skrbi države za rejniški sistem so bile ocene različne. Nekateri so s skrbjo države zadovoljni, spet drugi malo manj.

Kot prednosti navajajo, da država dobro poskrbi za rejence in so z ureditvijo sistema zadovoljni.

Kot pomanjkljivost pa navajajo predvsem premalo nadzora nad rejniškimi družinami. Glede na to, da več oseb omenja isto stvar, bi bilo dobro uvesti več nadzora. Iz tega sklepam, da so sami doživeli premalo nadzora s strani strokovnih delavcev. V Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12) je zapisano, da morajo strokovni delavci poleg srečanj na centru za socialno delo izvajati tudi obiske na domu, šoli ter sodelovati z drugimi institucijami, v katere je otrok vključen. Iz pridobljenih podatkov sklepam, da so osebe, ki so bile v rejništvu, čutile premalo tega sodelovanja oz. po njihovo nadzora nad dogajanjem v rejniških družinah. Center za socialno delo mora izvajati nadzor, saj s tem ugotovi ali je

rejniška družina za otroka res primerna. Nekateri pa navajajo tudi trajanje rejništva, ki se jim zdi prekratko in premalo finančne pomoči. Prav tako so posamezniki izpostavili, da bi bilo potrebnega več dela za vrnitev v matično družino. V Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12) je zapisano, da je rejništvo kratkotrajen ukrep, kjer se dela v tej smeri, da se otrok vrne v biološko družino. Posamezniki menijo, da je tega dela premalo, zato bi bilo dobro, da se v tej smeri naredi še več

6. Sklepi

Z biološko družino so osebe, ki so bile v rejništvu, sodelovale zelo malo ali nič.

Sodelovanje bioloških in rejniških družin je bilo slabo, nekateri so sodelovali občasno, večinoma sploh niso.

Z rejništvom so vse osebe zaključile v obdobju, ki je sovpadalo z zaključkom šolanja. Na zaključek rejništva so se osebe pripravljale s pogovorom z rejniki ali socialnimi delavci. Nekateri osebe so rejniki naučili osnovnih stvari, ki so potrebne za življenje (kuhanje, pospravljanje). Na pripravah na zaključek so bili prisotni rejniki, socialni delavci in v nekaterih primerih starši.

Možnosti za bivanje po zaključku rejništva so bile različne, nekateri so ostali v rejniški družini, ostali so iskali drugo namestitev. Nobena oseba pa se ni vrnila v biološko družino.

Prehod iz rejništva v samostojno življenje je bil za nekatere osebe težka in stresna izkušnja. Pri prehodu v samostojnost so pomagali socialni delavci in rejniki. V času prehoda v samostojno življenje so se vse osebe srečevale z iskanjem službe. Razlika je opazna predvsem med osebami, ki so ostale v rejniški družini in tistimi, ki so se odselili. Za osebe, ki so se odselile, je bil prehod bolj stresen in težak.

Cilji so si podobni, osebe so si želele svoje stanovanje, stike s pomembnimi osebami, službo.

Pot v samostojnost je potekala različno, posamezniki so ostali v rejniški družini, nekaj jih je živelo v mladinskem domu, ena oseba pa je živela na kmetiji, kjer je v zameno za hrano pomagala na kmetiji.

Kar zadeva finančno situacijo, so nekateri prejeli denarno socialno pomoč, nekaj pa jih je prejelo pokojnine po starših ali štipendijo. Razlika glede finančne situacije je vidna predvsem med tistimi, ki so se odselili in tistimi, ki so ostali v rejniški družini. Osebe, ki so se odselile, so prejemale denarno socialno pomoč, medtem ko je osebe, ki so ostale v rejniški družini, niso prejemale.

Osebe so v večini zadovoljne s skrbjo države za rejniški sistem. Kot pomanjkljivosti navajajo predvsem premalo nadzora v rejniških družinah, prekratko rejništvo in premalo finančne pomoči. Posamezniki so izpostavili, da bi bilo potrebnega več dela za vrnitev v matično družino.

7. Predlogi

- Socialni delavci in rejniki bi morali časa rejništva spodbujati sodelovanje med rejenci in biološkimi starši. Stiki ne bi smeli biti omejeni samo na poletne počitnice ali individualne projektne skupine.
- Rejniški starši in biološki starši bi morali v času rejništva več sodelovati, saj bi s tem otrok spoznal, kako pomembno je sodelovanje in bi tudi sam več delal na tem.
- Otroke v rejništvu bi morali spodbujati k nadaljnjemu šolanju, saj bi s tem pridobili višjo izobrazbo, poleg tega pa bi se jim podaljšalo tudi rejništvo in ne bi bili tako hitro prepuščeni sami sebi.
- Glede stanovanjske situacije bi lahko država poskrbela za kakšno finančno pomoč ali subvencionirana stanovanja za mlade brez družine, da bi ti lažje začeli pot v samostojnost.
- Država bi morala rejencem ponuditi brezplačno psihosocialno pomoč v obliki rednega svetovanja, da bi lažje preživeli prehod, ko so za vse sami.
- V času rejništva bi bilo potrebnega več nadzora nad rejniškimi družinami, več obiskov na domu, pogovorov z rejenci o tem, kako poteka življenje v rejniški družini in ali je ta družina res dobra za njih.
- Potrebne bi bilo več finančne pomoči, sploh po tem, ko oseba zapusti rejniško družino in se mora znajti sama.
- Potrebna bi bila sprememba sistema, da je rejništvo vsem omogočeno vsaj do 26. leta, ne glede na to ali se oseba šola ali ne, saj je v tem času oseba že bolj samostojna in zmožna živeti sama. Osebam, ki nimajo možnosti vrnitve v biološko družino, bi država morala omogočiti, da lahko ostanejo v rejniški družini.

8. Literatura

- Bevc, V. (2007), Naše rejništvo – dolgotrajni socialno varstveni ukrep. V: Berglez, V. (ur.), *Otrokova varnost v sistemu skrbi za otroke, ki ne morejo živeti pri starših*. Maribor: Združenje Moč za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših. (55-70)
- Cvetko, E., Ferlin, A., Lah, T., Mikša, L., Pucelj, Š. (2011), Socialni pedagog in rejništvo. V: Sande, M. (ur.), *Socialna pedagogika*. Ljubljana: Združenje za socialno pedagogiko.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1998), *Psihologija družine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče Ljubljana.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006), *Socialno delo z družino*. Ljubljana, Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2009), *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2016), Socialno delo z družino: soustvarjanje procesov podpore in pomoči. V: Kodele, T., Mešl, N. (ur.), *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo
- Kompan Erzar, K., Rožič, T., Simonič, B. (2011), Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah. *Socialno delo*, 50, 2: 103 – 111
- Križnik Novšak, A. (2004), Otrok in izkušnja rejništva. *Rejniški glasnik*, 43: 15 – 18
- Nastran Ule, M. (2000), *Sodobne identitete v vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Mešl, N. (2008), *Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Puhar, H. (1985), *Ali smo kot starši res odpovedali?* Ljubljana: Zveza prijateljev mladine.
- Rihter, L. (2011/2012), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: načrtovanje raziskave z osnovami informatike. Zapiski iz predavanj*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Sande, M. (2004), *Uporaba drog v družbi tveganj: vpliv varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganja*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta

Ule, M. (2008), *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.

Ule, M., Kuhar, M. (2003), *Mladi, družina, starševstvo. Spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.

Viri

CSD Koper – rejništvo

- Dostopno na: <http://csd-kp.si/sl/page/view/id/rejnistvo> (ogledano dne: 17.3.2017)

Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17)

- Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2017-01-0729/druzinski-zakonik-dz> (ogledano dne: 5.5.2017)

Doblehar, U. (2009), Vloga staršev pri osamosvajanju mladostnika.

- Dostopno na: file:///C:/Users/Maja/Desktop/Downloads/Vloga_URN-NBN-SI-DOC-L7U9VRPJ.pdf (ogledano dne: 6.4.2017)

Janičijević, S. (2016), Pred težavami v rejništvu si ne zatiskamo oči, ampak jih skušamo reševati.

- Dostopno na: <http://www.rtv slo.si/moja-generacija/pred-tezavami-v-rejnistvu-si-ne-zatiskamo-oci-ampak-jih-skusamo-resevani/394082> (ogledano dne: 8.4.2017)

Konvencija o otrokovih pravicah (1989), Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe št. 15/90.

- Dostopno na: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/CP/Zbornik/I_CRC_-_Konvencija_o_otrokovih_pravicah.pdf (ogledano dne: 17.3.2017)

Lavrič, M., Flere, S., Tavčar Krajnc, M., Klanjšek, R., Musil, B., Naterer, A., Kirbiš, A., Divjak, M., Lešek, P. (2010), *Mladina 2010 – Družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino in Založba Aristej.

- Dostopno na: http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/slike/mladina_2010/Mladina2010-2.pdf (ogledano dne: 17.3.2017)

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – rejništvo.

- Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/rejnistvo/
(ogledano dne: 7.3.2017)

Rakar, T., Čačinovič Vogrinčič, G., Zaviršek, D., Bokšič, R., Boljka, U., Smolej, S., Sobočan, A.M., Urh, Š., Dremelj, P., Kobal, B., Nagode, M., Žiberna, V., Kovač, N. (2010), Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva. Končno poročilo.

- Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/rejnistvo_raziskava_konc_poroc.pdf (ogledano dne: 30.11.2016)⁴

Rapoša Tanjšek, P., Milošević Arnold, V., Čačinovič Vogrinčič, G., Rozman, V., Radonjič, N., Bole, M., Kovačec, A., Mikolič, M., Rajšel, S. (1999), Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitve.

- Dostopno na: file:///C:/Users/Maja/Desktop/Downloads/Postopki_URN-NBN-SI-DOC-WFY3A382.pdf (ogledano dne: 8.4.2017)

Rejniško društvo Slovenije – Kaj je rejništvo?

- Dostopno na: <http://www.rejniskodrustvoslovenije.si/index.php/kaj-je-rejnistvo>
(ogledano dne: 3.6.2017)

Rejniško društvo Slovenije - Kako postaneš rejnik?

- Dostopno na: <http://www.rejniskodrustvoslovenije.si/index.php/kako-postanes-rejnik>
(ogledano dne: 17.3.2017)

Ule, M. (2011), Spremembe odraščanja in nove identitetne politike.

- Dostopno na: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-FIC56GL9/c6e8c7c8-b41c-4f60-9650-547bf2952821/PDF> (ogledano dne: 17.3.2017)

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/12).

- Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3400> (ogledano dne: 5.3.2017)

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04- UPB1).

- Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=200469&stevilka=3093> (ogledano dne: 17.3.2017)

9. Priloge

PRILOGA 1

INTERVJU

Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?

Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?

Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?

Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?

Kdo je bil prisoten na pripravah?

Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?

Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?

Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?

Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?

Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?

Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?

Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?

Kako ste bili finančno preskrbljeni?

Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?

Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?

PRILOGA 2

ANALIZA INTERVJUJEV

INTERVJU A:

Intervju sem parafrazirala, to pomeni, da sem ga prepisala v knjižni jezik, izpustila narečne besede, neprimerne besede (kletvice), mašila.

Intervju A sem opravila v prostorih Centra interesnih dejavnosti Ptuj. Za intervju sem se predhodno dogovorila po telefonu ob posredovanju socialne delavke, ki mi je uredila kontakt.

Jaz: »Pozdravljeni, kako ste?«

M: »Zdravo, jaz sem v redu, pa ti?«

Jaz: »Dobro. Najprej bi se seveda rada zahvalila, da ste privolili v izvedbo intervjuja. Intervju bom uporabila kot prilogo k magistrskemu delu. Vaše ime bo zaradi varstva podatkov spremenjeno. Se s tem strinjate?«

M: »Seveda se strinjam. Lahko kar začneva.«

Jaz: »Dobro, potem pa kar začniva s prvim vprašanjem. Koliko ste stari?«

M: »**21 let (A1).**«

Jaz: »Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?«

M: »**Od začetka dobro (A2), kasneje zelo slabo (A3). Očetu ni bilo všeč, da sem se odločil za rejniško družino (A4). Oče je želel, da bi ostal doma (A5), kjer sem moral veliko delati, tako da nisem imel časa za šolo, prijatelje (A6), tudi skrbel je bolj slabo zame (A7), in je bil razočaran (A8), ko sem se odločil za rejništvo. Oče ni prejel moje odločitve (A9), ni me razumel (A10).**«

Jaz: »Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?«

M: »**Na začetku dobro (A11), oče je hodil na srečanja (A12), večkrat sem šel k njemu na obisk (A12a), tudi z rejnico sta se večkrat slišala (A13). Kasneje je želel, da se vrnem (A14), česar pa nisem želel (A14a). Ker tega ni sprejel se je oddaljil (A14b).**«

Jaz: »Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?«

M: »**Ko sem zaključil s šolanjem (A15), torej pri 19 letih (A16).**«

Jaz: »Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?«

M: »Zame je to bil **šok (A17)**. Vedel sem, da se bo zaključilo, ampak kljub temu **nisem pričakoval, da bo tako hudo (A18)**. **Z rejnico sva se pogovarjala, da pri njih ne morem ostati (A18a)**, s **pogovorom (A18b)** in **raznimi opravili me je pripravila na samostojno življenje (A19)**, ampak **začetek je bil vseeno težak (A20)**.«

Jaz: »Kdo je bil prisoten na pripravah?«

M: »**Socialna delavka (A21)**, **rejnica (A22)**, **jaz (A23)**, včasih je prišel tudi **oče (A24)**.«

Jaz: »Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?«

M: »**Dogovarjali smo se kdaj bom šel domov (A25)** (na začetku sem se mislil vrniti k očetu, kasneje sva se skregala in te možnosti ni bilo), kam bom šel. **Oče je na srečanja hodil bolj malo, ni imel interesa za pogovor (A26)**, saj je bilo preveč zamer. Največ mi je **pomagala rejnica (A27)** in **socialna delavka (A28)**, ki sta mi **pomagali iskati stanovanje (A29)**, **službo (A29a)**...«

Jaz: »Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?«

M: »**Slabe (A30)**. **Pri rejnikih nisem mogel ostati (A31)**, **domov se tudi nisem mogel vrniti (A32)**. Socialna delavka mi je nato uredila **bivanje v starejši hiši (A33)**, kjer **nisem plačeval najemnine (A34)**, v zameno sem pomagal na **kmetiji (A35)**.«

Jaz: »Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?«

M: »**Ko sem zaključil s šolanjem se je zaključilo tudi moje rejništvo (A36)**. Zame je bil to **velik šok (A37)**, saj sem se moral **postaviti na svoje nove (A38)**. Več sem moral **razmišljati kaj moram narediti (A39)**, da bom lahko preživel, **za vse sem bil sam (A40)**.«

Jaz: »Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?«

M: »Na začetku mi je največ pomagala **socialna delavka (A41)** in **rejnica (A42)**, s katero sem ostal v stiku. Vir podpore je bila **rejnica (A43)**.«

Jaz: »Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?«

M: »Najprej sem živel v **zastonj hiši (A44)**, kjer sem v **zameno za hrano in streho nad glavo pomagal v hlevu (A45)**. Kasneje sem našel **službo (A46)** in se odselil v **najemniško stanovanje (A47)**.«

Jaz: »Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?«

M: »Da bi se **vrnil domov (A48)**. Še vedno si želim vrnitve domov, **uredil bi si svoje bivališče (A49)** in **pomagal očetu (A50)**, vendar **oče noče imeti stikov z mano (A50a)**.«

Jaz: »Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?«

M: »**Najprej na kmetiji, v zastonj hiši (A51)**. Pomagala mi je **socialna delavka (A52)**.«

Jaz: »Kako ste bili finančno preskrbljeni?«

M: »**Socialna pomoč (A53), ki pa je bila premalo, zato sem imel dolgove (A53a).**«

Jaz: »Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?«

M: »**Službo (A54), avto (A55), svobodo, brez omejitev (A56). Najboljše bi bilo če bi lahko živel doma pri očetu, kar pa žal ni mogoče (A56a).**«

Jaz: »Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?«

M: »Mislim, da ima **država premalo nadzora (A57)** nad tem, kaj se dogaja v družinah, **tako v matični (A58), kot v rejniški družini (A58a)**. Mislim, da **rejniški sistem ni slab (A59)**, mogoče bi morali **več delati na tem, da bi se vrnil v matično družino (A61).**«

Jaz: »To je bilo zadnje vprašanje. Hvala za pogovor in želim, da se vam čim prej uresničijo vaši načrti.

M: »Ni problema. Hvala za želje, tudi tebi želim uspešen zaključek študija.«

Jaz: »Hvala. Nasvidenje.«

M: »Adijo.«

INTERVJU B

Intervju sem parafrazirala, to pomeni, da sem ga prepisala v knjižni jezik, izpustila narečne besede, neprimerne besede (kletvice), mašila.

Za izvedbo intervjuja B sem se najprej dogovorila z mentorico iz prakse, ta mi je posredovala kontakt od intervjuvanca, s katerim sva se dogovorila za srečanje. Z intervjuvancem sva se dobila v prostorih Centra interesnih dejavnosti Ptuj.

Jaz: »Pozdravljeni, kako ste?«

B: »Dobro, pa ti?«

Jaz: »V redu. Najprej bi se vam rada zahvalila, ker ste mi pripravljene pomagati pri intervjuju za magistrsko delo. Intervju bo priloga k magistrskemu delu, vaše ime bo zaradi varstva podatkov spremenjeno. Se s tem strinjate?«

B: »Se strinjam.«

Jaz: »Dobro. Potem pa kar začniva. Koliko ste stari?«

B: »**22 let (B1).**«

Jaz: »Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?«

B: »**Hodil sem na obiske (B2) in poletne počitnice (B2a).**«

Jaz: »Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?«

B: »**So sodelovali, ampak bolj malo (B3).**«

Jaz: »Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?«

B: »Zaključil sem ob **zaključku šolanja (B4), pri 20 letih (B5).**«

Jaz: »Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?«

B: »**Na CSD so mi pomagali iskati stanovanje (B6). Z rejnico sva se pogovarjala o tem kaj vse moram narediti, ko bom živel sam (B7), pokazala mi je hišna opravila (B8), me naučila kuhati (B9).**«

Jaz: »Kdo je bil prisoten na pripravah?«

B: »**Rejnica (B10), socialna delavka (B11), včasih oče (B12).**«

Jaz: »Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?«

B: »**Rejnica s pogovorom o tem kaj je v življenju pomembno (B13), kako kaj narediti (B13a).**«

Jaz: »Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?«

B: »**Za kratek čas (med počitnicami) sem šel domov (B14), ampak se ni izšlo, zato sem šel na svoje (B14a), v najemniško stanovanje (B15).**«

Jaz: »Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?«

B: »**Težko (B16). Možnosti, da bi ostal v rejniški družini ni bilo (B16a). Tudi v matični družini nisem mogel ostati (B16b), zato sem bil prisiljen, da grem na svoje (B17).**«

Jaz: »Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?«

B: »**Rejnica (B18), socialna delavka (B19). V veliko pomoč mi je bil tudi brat (B20), s katerim sva se veliko pogovarjala kako je živeti sam (B20a).**«

Jaz: »Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?«

B: »**Dve leti je trajalo, da sem našel redno službo (B21), medtem je bilo bolj težko (B21a), saj sem imel socialno podporo (B22), ki pa sem jo večino porabil za stanovanje (B22a) in hrano (B22b).**«

Jaz: »Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?«

B: »**Redna služba (B23), stanovanje (B24).**«

Jaz: »Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?«

B: »**Na začetku v dijaškem domu v delu, kjer je mladinski dom (B25), pri tem mi je pomagala socialna delavka (B26).**«

Jaz: »Kako ste bili finančno preskrbljeni?«

B: »**Imel sem nekaj denarja od pokojnine po mami (B27) in socialna pomoč (B28).**«

Jaz: »Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?«

B: »**Več podpore družine (B29) in denarja (B30).**«

Jaz: »Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?«

B: »**Mislím, da država dobro poskrbi za rejence (B31), dobro bi bilo, če bi rejništvo trajalo dlje (B32). Rejniški sistem se mi zdi v redu (B33), mogoče bi lahko izvedli več nadzora nad dogajanjem v družinah (B34).**«

Jaz: »To je bilo zadnje vprašanje. Hvala za pomoč.«

B: »Ni zakaj. Adijo.«

Jaz: »Nasvidenje.«

INTERVJU C

Intervju sem parafrazirala, to pomeni, da sem ga prepisala v knjižni jezik, izpustila narečne besede, neprimerne besede (kletvice), mašila.

Za intervju sem se vnaprej dogovorila s socialno delavko, ki mi je posredovala kontakt. Intervju z osebo C sem opravila v kavarni v Trnovski vasi.

Jaz: »Pozdravljeni, kako ste?«

N: »V redu, pa ti?«

Jaz: »Dobro. Najprej bi se vam rada zahvalila, da ste pripravljeni pomagati pri intervjuju za magistrsko delo. Intervju bom uporabila kot prilogo k magistrskemu delu, vaše ime bo zaradi varstva podatkov spremenjeno. Se s tem strinjate?«

N: »Se strinjam, lahko kar začneva.«

Jaz: »V redu, koliko ste stari?«

N: »**26 let (C1).**«

Jaz: »Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?«

N: »**Starši so umrli (C2), zato stikov nisem imela (C3). Občasno sem se srečala s sestro (C4).**«

Jaz: »Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?«

N: »**Stikov s starši ni bilo (C5), CSD mi je urejal stike s sestro (C6).**«

Jaz: »Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?«

N: »**Ko sem zaključila šolanje (C7), z 22 letom (C8).**«

Jaz: »Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?«

N: »**Ni bilo posebnih priprav (C9).** Mogoče smo se **malo več pogovarjali o tem, da se rejništvo zaključi (C10).**«

Jaz: »Kdo je bil prisoten na pripravah?«

N: »**CSD (C11), rejniki (C12).**«

Jaz: »Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?«

N: »**Predvsem rejniki (C13) s pogovorom (C14).**«

Jaz: »Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?«

N: »**Ostala sem v rejniški družini (C15), dokler si nisem uredila svojega bivališča (C16), ki pa je tudi blizu rejniške družine.**«

Jaz: »Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?«

N: »**Dobro, ni bilo nič posebnega (C17), saj smo z rejniki ostali v stiku, oni so moja družina (C17a).**«

Jaz: »Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?«

N: »**Rejnik (C18) in rejnica (C18a), partner (C19).**«

Jaz: »Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?«

N: »**S partnerjem sva si uredila bivališče blizu rejnikov (C20) in se tja preselila (C20a), našla sem si tudi službo (C21).**«

Jaz: »Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?«

N: »**Redna služba (C22), otroci (C23), ohraniti stike z rejniki (C24).**«

Jaz: »Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?«

N: »**Živela sem pri rejnikih (C25), ki so mi tudi finančno pomagali (C26).**«

Jaz: »Kako ste bili finančno preskrbljeni?«

N: »**Štipendija (C27), pokojnina po starših (C28), pomagali so mi tudi rejniki (C29).**«

Jaz: »Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?«

N: »**Redno službo (C30).**«

Jaz: »Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?«

N: »**Država dobro poskrbi za rejence (C31). Mislim, da bi bilo potrebne več finančne pomoči (C32), meni so pomagali rejniki, vem pa, da pri vsem ni tako (C32a).**«

Jaz: »To je bilo zadnje vprašanje. Hvala za pomoč.«

N: »Ni zakaj. Adijo.«

Jaz: »Nasvidenje.«

INTERVJU D

Intervju sem parafrazirala, to pomeni, da sem ga prepisala v knjižni jezik, izpustila narečne besede, neprimerne besede (kletvice), mašila.

Za intervju sem se vnaprej dogovorila s socialno delavko, ki mi je posredovala kontakt. Intervju sem opravila v kavarni v Juršincih.

Jaz: »Pozdravljeni, kako ste?«

S: »V redu. Pa vi?«

Jaz: »V redu. Najprej bi se vam rada zahvalila, ker ste mi pripravljene pomagati pri intervjuju za magistrsko delo. Intervju bom uporabila kot prilogo k magistrskemu delu, vaše ime bo zaradi varstva podatkov spremenjeno. Se s tem strinjate?«

S: »Ja, se strinjam.«

Jaz: »Dobro, potem pa lahko kar začneva. Koliko ste stari?«

S: »**22 let (D1)**.«

Jaz: »Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?«

S: »**Nismo sodelovali (D2), saj starši niso imeli želje (D3). Včasih sem se srečala z brati in sestrami (D4), ki so ostali doma (D4a)**.«

Jaz: »Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?«

S: »**Ga ni bilo (D5). Starši so enkrat letno prišli na IPS (D6)**.«

Jaz: »Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?«

S: »**Ko sem zaključila s šolanjem (D7), stara sem bila 21 let (D8)**.«

Jaz: »Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?«

S: »**Z rejniki smo se pogovarjali, da si bom morala poiskati službo in stanovanje (D9)**.«

Jaz: »Kdo je bil prisoten na pripravah?«

Jaz: »**Rejniki (D10) in socialna delavka (D11)**.«

S: »Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?«

Jaz: »**Pomagali so mi predvsem rejniki (D12) s tem, da so mi dovolili ostati pri njih dokler si ne uredim življenja (D13)**.«

Jaz: »Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?«

S: »**Z rejniki smo se dogovorili, da ostanem pri njih, dokler si ne najdem svojega bivališča (D14)**.«

Jaz: »Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?«

S: »**Ostala sem v rejniški družini (D15), tako da se prehod še ni zgodil (D16). Si pa iščem službo (D17), da bom lahko odšla na svoje (D17a).**«

Jaz: »Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?«

S: »**Največ so mi pomagali rejniki (D18), boter (19) in botra (D19a), socialna delavka (D20). Vir podpore so predvsem domači (rejniška družina) (D21).**«

Jaz: »Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?«

S: »**Iskala sem službo (D22), sama sem odgovorna zase (D23), nimam več toliko finančne podpore (D24).**«

Jaz: »Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?«

S: »**Redno službo (D25), stanovanje (D26), partnerja (D27).**«

Jaz: »Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?«

S: »**V rejniški družini (D28).**«

Jaz: »Kako ste bili finančno preskrbljeni?«

S: »**Dobivala sem štipendijo (D29), študentsko delo (D30), nekaj so mi prispevali tudi rejniki (D31).**«

Jaz: »Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?«

S: »**Podporo v obliki rednega svetovanja (D32), kako naj skrbim sama zase (D32a). Rejniki so mi veliko pomagali, vendar ni isto (D32b).**«

Jaz: »Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?«

S: »**Država dobro poskrbi za rejence (D33), mogoče bi lahko bilo več nadzora nad rejniškimi družinami (D34). Drugače sem pa zadovoljna z ureditvijo rejniškega sistema (D35). Slabost je predvsem to, da je premalo nadzora (D36) in psihosocialne pomoči (D37).**«

Jaz: »To je bilo zadnje vprašanje. Hvala za pomoč.«

S: »Ni zakaj. Adijo.«

INTERVJU E

Intervju sem parafrazirala, to pomeni, da sem ga prepisala v knjižni jezik, izpustila narečne besede, neprimerne besede (kletvice), mašila.

Za intervju sem se dogovorila z mentorico iz prakse, ki mi je posredovala kontakt. Intervju sem opravila v kavarni na Ptuju.

Jaz: »Pozdravljeni. Kako ste?«

A: »Dobro, pa ti?«

Jaz: »V redu. Najprej bi se vam rada zahvalila, ker ste mi pripravljeni pomagati pri intervjuju za magistrsko delo. Intervju bom uporabila kot prilogo k magistrskemu delu, ime bo zaradi varstva podatkov spremenjeno. Se s tem strinjate?«

A: »Se strinjam.«

Jaz: »Dobro, potem pa kar začniva. Koliko ste stari?«

A: »**23 let (E1)**.«

Jaz: »Kako ste v času rejništva sodelovali z biološko družino?«

A: »**Slabo (E2). Stike smo imeli enkrat na mesec (E3) in na IPS srečanjih (E4)**.«

Jaz: »Kako je potekalo sodelovanje med rejniško in biološko družino?«

A: »**Starši so sodelovali, ko je bilo nujno (E5), drugače pa so odločitve sprejemali rejniki (E6). Sodelovanje med njimi je bilo bolj slabo (E7)**.«

Jaz: »Kdaj ste zaključili z rejništvom? Koliko ste bili takrat stari?«

A: »**Po zaključeni srednji šoli (E8), stara sem bila 19 let (E9)**.«

Jaz: »Kako ste se v času pred zaključkom rejništva pripravljali na zaključek?«

A: »**Z rejniki smo se pogovarjali, da pri njih ne morem ostati (E10), tudi domov se nisem mogla vrniti (E11). Z rejniki smo se pogovarjali predvsem o tem, kako poskrbim sama zase (E12). Rejnica me je naučila kuhati (E13), pospravljati (E13a), naredila sem izpit za avto (E14). Na centru za socialno delo sem imela individualne pogovore o tem kam bom šla živeti (E15), kdo mi bo pomagal (E15a)**.«

Jaz: »Kdo je bil prisoten na pripravah?«

A: »Na pripravah so bili prisotni **rejniki (E16) in socialna delavka (E17)**.«

Jaz: »Kdo vam je pri tem pomagal? Kako?«

A: »**Socialna delavka (E18) mi je uredila začasno bivanje v mladinskem domu (E19)**.«

Jaz: »Kakšne možnosti so bile na razpolago za bivanje po zaključku rejništva?«

A: »Slabe (E20). Nisem imela veliko denarja (E20a), tako, da si nisem mogla privoščiti najema stanovanja (E21). Socialna delavka mi je za začetek uredila bivanje v mladinskem domu (E22).«

Jaz: »Kako je v vašem primeru potekal prehod iz rejniške družine v samostojno življenje?«

A: »Vedela sem, da se z zaključkom šolanja zaključijo tudi rejništvo (E23). Vseeno pa je bilo težko (E23a). Preselila sem se v mladinski dom (E24) in iskala službo (E25). Na začetku se nisem znašla (E26), naenkrat sem bila za vse sama (E27), kasneje pa sem se navadila. Po 4 mesecih sem našla prvo službo (E28).«

Jaz: »Kdo vam je najbolj pomagal? Kdo je bil vir podpore?«

A: »Rejnica (E29), tudi, ko sem odšla sem jo večkrat poklicala in obiskala (E30). Veliko so mi pomagali tudi prijatelji (E31), ki so me spodbujali, mi pomagali pri iskanju službe (E32).«

Jaz: »Kako ste začeli svojo pot v samostojnost?«

A: »Od rejnikov sem odšla v mladinski dom (D33) in si iskala službo (E34). Službo sem iskala 4 mesece (E34a), medtem mi je bilo zelo težko (E35), saj so me velikokrat zavrnilo (E36), sama se nisem preveč znašla (E37). Od prve službe sem zamenjala tri (E38), sedaj pa sem že leto in pol na istem delovnem mestu (E38a).«

Jaz: »Kakšne cilje in želje ste imeli za prihodnost?«

A: »Finančno neodvisnost (E39), družina (E40).«

Jaz: »Kje ste živeli? Kdo vam je tukaj pomagal?«

A: »V mladinskem domu (E41), pomagala mi je socialna delavka (E42).«

Jaz: »Kako ste bili finančno preskrbljeni?«

A: »Nekaj malo denarja sem imela privarčevanega (E43), dobila sem tudi socialno pomoč (E44).«

Jaz: »Kaj bi potrebovali v času prehoda na samostojno življenje, da bi vam bilo lažje?«

A: »Podporo družine (E45). V tistem času sem bila izgubljena, sama sem se težko znašla (E45a). Veliko bi mi pomenilo, če bi se lahko vrnila domov (E46) ali pa bi dobila vsaj čustveno podporo (E47). Žal to ni bilo mogoče.«

Jaz: »Kako država poskrbi za rejence in kasneje ob prehodu na samostojno življenje? Kaj so prednosti in kaj slabosti ureditve rejniškega sistema?«

A: »Bolj slabo (E48). Prehitro smo prepuščeni sami sebi (E49), lahko bilo več nadzora nad družinami kjer živimo (E50).«

Jaz: »To je bilo zadnje vprašanje. Hvala za pomoč.«

A: »Ni zakaj. Želim ti uspešen zaključek študija.«

Jaz: »Hvala. Nasvidenje.«

A: »Nasvidenje.«

TABELE Z POJMI INTERVJU A

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
A1	21 let	21	Starost	Demografski podatki
A2	Od začetka dobro	Dobro	Sodelovanje - začetek	Sodelovanje z biološko družino
A3	Kasneje zelo slabo	Slabo	Sodelovanje - nadaljevanje	Sodelovanje z biološko družino
A4	Očetu ni bilo všeč, da sem se odločil za rejniško družino	Nezadovoljstvo z odločitvijo sina za rejniško družino	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A5	Oče je želel, da bi ostal doma	Želja, da sin ostane doma	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A6	Nisem imel časa za šolo, prijatelje	Ni časa za šolo in družbo	Stanje v biološki družini	Razlogi za odločitev za rejništvo
A7	Skrbel je bolj slabo zame	Slaba skrb očeta	Stanje v biološki družini	Razlogi za odločitev za rejništvo
A8	Bil razočaran	Razočaranje	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A9	Ni sprejel moje odločitve	Nesprejemanje odločitve sina	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A10	Ni me razumel	Nerazumevanje očeta	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A11	Na začetku dobro	Dobro	Sodelovanje - začetek	Sodelovanje biološke in rejniške družine
A12	Oče je hodil na srečanja	Oče obiskovanje	Sodelovanje - začetek	Sodelovanje biološke in

		srečanj		rejniške družine
A12a	Večkrat sem šel k njemu na obisk	Večkrat – na začetku	Obiski otroka	Sodelovanje z biološko družino
A13	Z rejnico sta se večkrat slišala	Večkrat slišala	Rejnica - oče	Sodelovanje rejniške in biološke družine
A14	Želel, da se vrnem	Želja po vrnitvi sina v biološko družino	Mnenje očeta	Sodelovanje z biološko družino
A14a	Česar pa nisem želel	Želi ostati v rejniški družini	Mnenje sina	Sodelovanje z biološko družino
A14b	Ker tega ni sprejel se je oddaljil	Oče se oddalji	Sodelovanje - nadaljevanje	Sodelovanje z biološko družino
A15	Zaključil s šolanjem	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
A16	19 letih	19	Starost	Zaključek rejništva
A17	Šok	Šok	Doživljanje	Priprava na zaključek rejništva
A18	Nisem pričakoval, da bo tako hudo	Hudo	Doživljanje	Priprava na zaključek rejništva
A18a	Z rejnico sva se pogovarjala, da pri njih ne morem ostati	Rejnica	Informacije o zaključku	Priprava na zaključek rejništva
A18b	S pogovorom	Pogovor	Način	Priprava na zaključek rejništva
A19	In raznimi opravili me je pripravila na samostojno življenje	Opravila	Način	Priprava na zaključek rejništva
A20	Začetek je bil vseeno težak	Težko	Doživljanje	Priprava na zaključek rejništva
A21	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
A22	Rejnica	Rejnica	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
A23	Jaz	Sin	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
A24	Oče	Oče	Osebe	Priprava na zaključek

				rejništva
A25	Dogovarjali smo se kdaj bom šel domov	Vrnitev domov	Dogovor	Priprava zaključek na rejništva
A26	Oče je na srečanja hodil bolj malo, ni imela interesa za pogovor	Oče – ni interesa za pogovor	Osebe	Priprava zaključek na rejništva
A27	Pomagala rejnica	Rejnica	Osebe	Priprava zaključek na rejništva
A28	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava zaključek na rejništva
A29	Pomagali iskati stanovanje	Iskanje stanovanja	Pomoč	Priprava zaključek na rejništva
A29a	Službo	Iskanje službe	Pomoč	Priprava zaključek na rejništva
A30	Slabe	Slabo	Ocena	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A31	Pri rejnikih nisem mogel ostati	Ni možnosti	Rejniška družina	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A32	Domov se tudi nisem mogel vrniti	Ni možnosti	Biološka družina	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A33	Bivanje v starejši hiši	Starejša hiša	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A34	Nisem plačeval najemnine	Brez najemnine	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A35	V zameno sem pomagal na kmetiji	Pomoč na kmetiji	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
A36	Ko sem zaključil s šolanjem se je zaključilo tudi moje rejništvo	Zaključek šolanja	Čas	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A37	Velik šok	Šok	Doživljanje	Prehod iz rejništva v samostojno

				življenje
A38	Postaviti na svoje	Na svoje	Neodvisnost	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A39	Razmišljati kaj moram narediti, da bom lahko preživel	Razmisliti kaj narediti	Neodvisnost	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A40	Za vse sem bil sam	Vse sam	Neodvisnost	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A41	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A42	Rejnica	Rejnica	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A43	Rejnica	Rejnica	Vir pomoči	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
A44	Zastonj hiši	Brez najemnine	Bivanje	Pot v samostojnost
A45	V zameno za hrano in streho nad glavo pomagal v hlevu	Pomoč na kmetiji v zameno za bivanje	Bivanje	Pot v samostojnost
A46	Službo	Služba	Zaposlitev	Pot v samostojnost
A47	Najemniško stanovanje	Najemniško stanovanje	Bivanje	Pot v samostojnost
A48	Vrnil domov	Vrnitev domov	Bivanje	Cilji in želje ob prehodu v samostojno življenje
A49	Uredil bi si svoje bivališče	Ureditev svojega bivališča	Bivanje	Cilj in želje ob prehodu v samostojnost
A50	Pomagal očetu	Pomoč očetu	Biološka družina	Cilj in želje ob prehodu v samostojnost
A50a	Vendar oče noče imeti stikov z mano	Oče noče stikov	Razlogi za neuresničitev ciljev	Cilj in želje ob prehodu v samostojnost
A51	Najprej na kmetiji, v zastonj hiši	Brez najemnine	Bivanje	Pot v samostojnost

A52	Pomagala mi je socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Pomoč	Pot v samostojnost
A53	Socialna pomoč	Socialna pomoč	Finančni vidik	Pot v samostojnost
A53a	Pa je bila premalo, zato sem imel dolgove	Dolgovi	Finančni vidik	Pot v samostojnost
A54	Službo	Služba	zaposlitev	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
A55	Avto	Avto	Vozilo	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
A56	Svobodo, brez omejitev	Svoboda	Neodvisnost	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
A56a	Najboljše bi bilo če bi lahko živel doma pri očetu, kar pa žal ni mogoče	Vrnitev ni možna	Biološka družina	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
A57	Država premalo nadzora	Premalo nadzora	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem
A58	Tako v matični	Matična družina	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem
A58a	Kot v rejniški družini	Premalo nadzora – v rejniški družini	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem
A59	Rejniški sistem ni slab	Ni slab	Ocena	Skrb države za rejniški sistem
A60	Več delati na tem, da bi se vrnil v matično družino	Več dela z biološko družino – zagotoviti vrnitev	Potrebe po spremembah	Skrb države za rejniški sistem

INTERVJU B

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
B1	22 let	22	Starost	Demografski podatki
B2	Hodil sem na obiske	Obiski	Obiski otroka	Sodelovanje z biološko družino
B2a	In poletne počitnice	Poletne počitnice	Sodelovanje – počitnice	Sodelovanje z biološko družino
B3	So sodelovali, ampak bolj malo	Malo	Sodelovanje – količina	Sodelovanje biološke in

				rejniške družine
B4	Zaključku šolanja	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
B5	20 letih	20	Starost	Zaključek rejništva
B6	Na CSD so mi pomagali iskati stanovanje	Iskanje stanovanja	Bivanje	Priprava zaključek rejništva na
B7	Z rejnico sva se pogovarjala o tem kaj vse moram narediti, ko bom živel sam	Pogovor	Način	Priprava zaključek rejništva na
B8	Pokazala mi je hišna opravila	Opravila	Način	Priprava zaključek rejništva na
B9	Naučila kuhati	Kuhanje	Način	Priprava zaključek rejništva na
B10	Rejnica	Rejnica	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
B11	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
B12	Oče	Oče	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
B13	Rejnica s pogovorom o tem, kaj je v življenju pomembno	Pogovor	Način	Priprava zaključek rejništva na
B13a	Kako kaj narediti	Kako narediti	Način	Priprava zaključek rejništva na
B14	Za kratek čas (med počitnicami) sem šel domov	Med počitnicami domov	Biološka družina	Možnosti bivanja za po zaključku rejništva
B14a	Ampak se ni izšlo, zato sem šel na svoje	Na svoje	Bivanje	Možnosti bivanja po zaključku rejništva
B15	V najemniško stanovanje	Najemniško stanovanje	Bivanje	Možnosti bivanja po zaključku rejništva
B16	Težko	Težko	Ocena	Prehod rejništva iz v samostojno življenje
B16a	Možnosti, da bi ostal v rejniški družini ni bilo	Ni možnosti	Rejniška družina	Prehod rejništva iz v

				samostojno življenje
B16b	Tudi v matični družini nisem mogel ostati	Ni možnosti	Biološka družina	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B17	Prisiljen, da grem na svoje	Na svoje	Neodvisnost	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B18	Rejnica	Rejnica	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B19	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B20	Brat	Brat	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B20a	S katerim sva se veliko pogovarjala kako je živeti samo	Pogovor	Način	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
B21	Dve leti je trajalo, da sem našel redno službo	Iskanje službe - dolgo	Zaposlitev	Pot v samostojnost
B21a	Medtem je bilo bolj težko	Bolj težko	Doživljanje	Pot v samostojnost
B22	Saj sem imel socialno podporo	Socialna pomoč	Finančni vidik	Pot v samostojnost
B22a	Večino porabil za stanovanje	Stroški - stanovanje	Finančni vidik	Pot v samostojnost
B22b	In hrano	Stroški - hrana	Finančni vidik	Pot v samostojnost
B23	Redna služba	Redna služba	Zaposlitev	Cilji in želje ob prehodu v samostojnost
B24	Stanovanje	Stanovanje	Bivanje	Cilji in želje ob prehodu v samostojnost
B25	Na začetku v dijaškem domu v delu, kjer je mladinski dom	Mladinski dom	Bivanje	Pot v samostojnost
B26	Pri tem mi je pomagala socialna delavka	CSD - socialna delavka	Pomoč	Pot v samostojnost
B27	Nekaj denarja od pokojnine po mami	Pokojnina po mami	Finančni vidik	Pot v samostojnost

B28	Socialna pomoč	Socialna pomoč	Finančni vidik	Pot v samostojnost
B29	Več podpore družine	Podpora družine	Biološka družina	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
B30	Denarja	Denar	Finančni vidik	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
B31	Država dobro poskrbi za rejence	Dobro poskrbi za rejence	Prednosti	Skrb države za rejniški sistem
B32	Dobro bi bilo, če bi rejništvo trajalo dlje	Trajanje rejništva	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem
B33	Rejniški sistem se mi zdi v redu	Rejniški sistem je v redu	Prednosti	Skrb države za rejniški sistem
B34	Več nadzora nad dogajanjem v družinah	Premalo nadzora - v družinah	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem

INTERVJU C

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
C1	26 let	26	Starost	Demografski podatki
C2	Starši so umrli	Smrt staršev	Smrt	Sodelovanje z biološko družino
C3	Zato stikov nisem imela	Ni stikov	Sodelovanje – pogostost	Sodelovanje z biološko družino
C4	Občasno sem se srečala s sestro	Sestra	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje z biološko družino
C5	Stikov s starši ni bilo	Starši - ne	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje biološke in rejniške družine
C6	CSD mi je urejal stike s sestro	Sestra – stiki	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje biološke in rejniške družine
C7	Zaključila šolanje	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
C8	22 letom	22	Starost	Zaključek

				rejništva
C9	Ni bilo posebnih priprav	Ni bilo	Odsotnost priprav	Priprava na zaključek rejništva
C10	Malo več pogovarjali o tem, da se rejništvo zaključi	Pogovor	Način	Priprava na zaključek rejništva
C11	CSD	CSD	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
C12	Rejniki	Rejniki	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
C13	Predvsem rejniki	Rejniki	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
C14	Pogovorom	Pogovor	Način	Priprava na zaključek rejništva
C15	Ostala sem v rejniški družini	Ostala v rejniški družini	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
C16	Dokler si nisem uredila svojega bivališča	Ureditev svojega bivališča	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
C17	Dobro, ni bilo nič posebnega	Dobro	Način	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
C17a	Saj smo z rejniki ostali v stiku, oni so moja družina	Stiki z rejniki	Sodelovanje	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
C18	Rejnik	Rejnik	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
C18a	Rejnica	Rejnica	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
C19	Partner	Partner	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
C20	Z partnerjem sva si uredila bivališče blizu rejnikov	Bivališče blizu rejnikov	Bivanje	Pot v samostojnost

C20a	In se tja preselila	Selitev	Bivanje	Pot samostojnost	v
C21	Službo	Služba	Zaposlitev	Pot samostojnost	v
C22	Redna služba	Redna služba	Zaposlitev	Cilji in želje ob prehodu samostojno življenje	v
C23	Otroci	Otroci	Osebe	Cilji in želje ob prehodu samostojno življenje	v
C24	Ohraniti stike z rejniki	Ohraniti stike z rejniki	Osebe	Cilji in želje ob prehodu samostojno življenje	v
C25	Živela sem pri rejnikih	Živeti pri rejnikih	Bivanje	Pot samostojnost	v
C26	Ki so mi tudi finančno pomagali	Finančna pomoč	Finančni vidik	Pot samostojnost	v
C27	Štipendija	Štipendija	Finančni vidik	Pot samostojnost	v
C28	Pokojnina po starših	Pokojnina po starših	Finančni vidik	Pot samostojnost	v
C29	Pomagali so mi tudi rejniki	Rejniki	Finančni vidik	Pot samostojnost	v
C30	Redno službo	Redna služba	Zaposlitev	Potrebe ob prehodu samostojno življenje	v
C31	Dobro poskrbi za rejence	Dobra skrb države	Prednosti	Skrb države za rejniški sistem	
C32	Več finančne pomoči	Finančna pomoč - premalo	Pomanjkljivosti	Skrb države za rejniški sistem	

INTERVJU D

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
D1	22 let	22	Starost	Demografski podatki
D2	Nismo sodelovali	Ni	Sodelovanje – pogostost	Sodelovanje z biološko družino
D3	Starši niso imeli želje	Ni	Sodelovanje – želja	Sodelovanje z biološko družino
D4	Srečala z brati in sestrami	Sorojenci	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje z biološko družino
D4a	Ki so ostali doma	Sorojenci	– Sodelovanje –	Sodelovanje z

		doma	osebe	biološko družino
D5	Ga ni bilo	Starši ne	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje biološke in rejniške družine
D6	Starši so enkrat letno prišli na IPS	Enkrat letno	Sodelovanje staršev - IPS	Sodelovanje biološke in rejniške družine
D7	Zaključila s šolanjem	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
D8	21 let	21	Starost	Zaključek rejništva
D9	Z rejniki smo se pogovarjali, da si bom morala poiskati službo in stanovanje	Pogovor	Način	Priprava na zaključek rejništva
D10	Rejniki	Rejniki	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
D11	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava na zaključek rejništva
D12	Pomagali so mi predvsem rejniki	Pomoč	Način	Priprava na zaključek rejništva
D13	S tem, da so mi dovolili ostati pri njih, dokler si ne uredim življenja	Ostala v rejniški družini	Bivanje	Možnosti za bivanje po zaključku rejništva
D14	Z rejniki smo se dogovorili, da ostanem pri njih, dokler si ne uredim svojega bivališča	Ureditev svojega bivališča	Bivanje	Možnosti bivanja po zaključku rejništva
D15	Ostala sem v rejniški družini	Ostala v rejniški družini	Bivanje	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D16	Prehod se še ni zgodil	Prehod se ni zgodil	Način	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D17	Iščem službo	Iskanje službe	Zaposlitev	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D17a	Da bom lahko odšla na svoje	Stanovanje	Bivanje	Cilji in želje ob prehodu v samostojno življenje
D18	Največ so mi pomagali rejniki	Rejniki - pomoč	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno

				življenje
D19	Boter	Boter	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D19a	Botra	Botra	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D20	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D21	Vir podpore so predvsem domači (rejniška družina)	Rejniška družina	Vir pomoči	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
D22	Iskala sem službo	Iskanje službe	Zaposlitev	Pot v samostojnost
D23	Sama sem odgovorna zase	Odgovornost	Lastna aktivnost	Pot v samostojnost
D24	Nimam več toliko finančne podpore	Manj finančne pomoči	Finančni vidik	Pot v samostojnost
D25	Redno službo	Služba	Zaposlitev	Cilji in želje ob prehodu v samostojno življenje
D26	Stanovanje	Stanovanje	Bivanje	Cilji in želje ob prehodu v samostojno življenje
D27	Partnerja	Partner	Osebe	Cilji in želje ob prehodu v samostojno življenje
D28	V rejniški družini	Rejniška družina	Bivanje	Pot v samostojnost
D29	Štipendijo	Štipendija	Finančni vidik	Pot v samostojnost
D30	Študentsko delo	Študentsko delo	Finančni vidik	Pot v samostojnost
D31	Prispevali tudi rejniki	Rejniki	Finančni vidik	Pot v samostojnost
D32	Podpore v obliki rednega svetovanja	Redno svetovanje	Psihosocialna pomoč	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
D32a	Kako naj skrbim sama zase	Pomoč	Način	Potrebe ob prehodu v

				samostojno življenje
D32b	Rejniki so mi veliko pomagali, vendar ni isto	Pomoč rejniki –	Način	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
D33	Dobro poskrbi za rejence	Dobra skrb države	Ocena	Skrb države za rejniški sistem
D34	Več nadzora nad rejniškimi družinami	Nadzor - nad rejniškimi družinami	Pomanjkljivost	Skrb države za rejniški sistem
D35	Zadovoljna z ureditvijo rejniškega sistema	Zadovoljstvo z ureditvijo sistema	Prednost	Skrb države za rejniški sistem
D36	Slabost je predvsem to, da je premalo nadzora	Nadzor – premalo	Pomanjkljivost	Skrb države za rejniški sistem
D37	Psihosocialne pomoči	Psihosocialna pomoč premalo	Pomanjkljivost	Skrb države za rejniški sistem

INTERVJU E

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
E1	23 let	23	Starost	Demografski podatki
E2	Slabo	Slabo	Sodelovanje – ocena	Sodelovanje z biološko družino
E3	Stike smo imeli enkrat na mesec	Enkrat mesečno	Sodelovanje – pogostost	Sodelovanje z biološko družino
E4	Na IPS srečanjih	Srečanja z družino	Sodelovanje - IPS	Sodelovanje z biološko družino
E5	Starši so sodelovali, ko je bilo nujno	Starši - kadar je nujno	Sodelovanje – osebe	Sodelovanje biološke in rejniške družine
E6	Odločitve sprejemali rejniki	Rejniki	Sprejemanje odločitev	Sodelovanje med biološko in rejniško družino
E7	Sodelovanje med njimi je bilo bolj slabo	Slabo	Sodelovanje – ocena	Sodelovanje med biološko in rejniško družino
E8	Zaključeni srednji šoli	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
E9	19 let	19	Starost	Zaključek rejništva
E10	Z rejniki smo se pogovarjali smo se, da pri njih ne morem	Pogovor o bivanju	Način	Priprava na zaključek

	ostati			rejništva
E11	Domov se nisem mogla vrniti	Vrnitev domov - ni mogoča	Bivanje	Priprava zaključek rejništva na
E12	Z rejniki smo se pogovarjali predvsem o tem, kako poskrbim sama zase	Pogovor	Način	Priprava zaključek rejništva na
E13	Rejnica me je naučila kuhati	Kuhanje	Način	Priprava zaključek rejništva na
E13a	Pospravljati	Pospravljanje	Način	Priprava zaključek rejništva na
E14	Naredila sem izpit za avto	Izpit za avto	Način	Priprava zaključek rejništva na
E15	Na centru za socialno delo sem imela individualne pogovore o tem kam bom šla živet	CSD - Individualni pogovor	Pomoč	Priprava zaključek rejništva na
E15a	Kdo mi bo pomagal	Pomoč	Način	Priprava zaključek rejništva na
E16	Rejniki	Rejniki	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
E17	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
E18	Socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Priprava zaključek rejništva na
E19	Mi je uredila začasno bivanje v mladinskem domu	Mladinski dom	Bivanje	Možnosti bivanje zaključku rejništva za po
E20	Slabe	Slabo	Ocena	Možnosti bivanje zaključku rejništva za po
E20a	Nisem imela veliko denarja	Denarna stiska	Finančni vidik	Možnosti bivanje zaključku rejništva za po
E21	Tako, da si nisem mogla privoščiti najema stanovanja	Nezmožnost - najem stanovanja	Bivanje	Možnosti bivanje zaključku rejništva za po
E22	Socialna delavka mi je za začetek uredila bivanje v mladinskem domu	Mladinski dom	Bivanje	Možnosti bivanje zaključku za po

				rejništva
E23	Vedela sem, da se z zaključkom šolanja zaključim tudi rejništvo	Zaključek šolanja	Izobrazba	Zaključek rejništva
E23a	Vseeno pa je bilo težko	Težko	Doživljanje	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E24	Preselila sem se v mladinski dom	Mladinski dom	Bivanje	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E25	Iskala službo	Iskanje službe	Zaposlitev	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E26	Na začetku se nisem znašla	Nisem se znašla	Doživljanje	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E27	Naenkrat sem bila za vse sama	Vse sam	Neodvisnost	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E28	Po 4 mesecih sem našla prvo službo	Prva služba	Zaposlitev	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E29	Rejnica	Rejnica	Vir pomoči	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E30	Tudi, ki sem odšla sem jo večkrat poklicala in obiskala	Srečanje z rejnico	Vir pomoči	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E31	Prijatelji	Prijatelji	Vir pomoči	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E32	Spodbujali, mi pomagali pri iskanju službe	Spodbuda pri iskanju službe	Način	Prehod iz rejništva samostojno življenje v
E33	Od rejnikov sem odšla v mladinski dom	Mladinski dom	Bivanje	Pot v samostojnost
E34	Iskala službo	Iskanje službe - 4 mesece	zaposlitev	Pot v samostojnost
E34a	Službo sem iskala 4 mesece	Iskanje	Zaposlitev	Pot v

		službe		samostojnost
E35	Medtem mi je bilo zelo težko	Težko	Doživljanje	Pot v samostojnost
E36	Saj so me velikokrat zavrnil	Zavrnitev	Doživljanje	Pot v samostojnost
E37	Sama se nisem preveč znašla	Premalo izkušenj	Izkušnje	Pot v samostojnost
E38	Od prve službe sem zamenjala tri	Menjava službe	Zaposlitev	Pot v samostojnost
E38a	Sedaj pa sem že leto in pol na istem delovnem mestu	Isto delovno mesto – eno leto	Zaposlitev	Pot v samostojnost
E39	Finančno neodvisnost	Finančna neodvisnost	Finančni vidik	Cilji in želje ob prehodu v samostojnost
E40	Družina	Družina	Družina	Cilji in želje ob prehodu v samostojnost
E41	Mladinskem domu	Mladinski dom	Bivanje	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
E42	Pomagala mi je socialna delavka	CSD - Socialna delavka	Osebe	Prehod iz rejništva v samostojno življenje
E43	Nekaj malo denarja sem imela privarčevanega	Privarčevani denar	Finančni vidik	Pot v samostojnost
E44	Dobila sem tudi socialno pomoč	Socialna pomoč	Finančni vidik	Pot v samostojnost
E45	Podporo družine	Podpora družine	Podpora	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
E45a	V tistem času sem bila izgubljena, sama sem se težko znašla	Premalo izkušenj	Izkušnje	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
E46	Veliko bi mi pomenilo, če bi se lahko vrnila domov	Vrnitev domov	Bivanje	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
E47	Dobila vsaj čustveno podporo	Čustvena podpora	Podpora	Potrebe ob prehodu v samostojno življenje
E48	Bolj slabo	Slabo	Ocena	Skrb države za rejniški sistem
E49	Prehitro smo prepuščeni sami sebi	Prehitro prepuščeni	Pomanjkljivost	Skrb države za rejniški sistem

		sami sebi		
E50	Več nadzora nad družinami kjer živimo	Nadzor premalo – v rejniški družini	Pomanjkljivost	Skrb države za rejniški sistem

OSNO KODIRANJE

Demografski podatki

- Starost
 - 21 (A1)
 - 22 (B1, D1)
 - 23 (E1)
 - 26 (C1)

Sodelovanje z biološko družino

- Sodelovanje
 - začetek
 - Dobro (A2)
 - nadaljevanje
 - Slabo (A3)
 - Oče se oddalji (A14b)
 - počitnice
 - Poletne počitnice (B2a)
 - pogostost
 - Ni stikov (C3)
 - Ni (D2)
 - Enkrat mesečno (E3)
 - osebe
 - Sestra (C4)
 - Sorojenci (D4)
 - Doma (D5)
 - želja
 - Ni (D3)
 - ocena
 - Slabo (E2)
 - IPS
 - Srečanja z družino (E4)
- Mnenje očeta
 - Nezadovoljstvo z odločitvijo sina za rejniško družino (A4)
 - Želja, da sin ostane doma (A5)
 - Razočaranje (A8)

- Nesprejemanje odločitve sina (A9)
- Nerazumevanje očeta (A10)
- Želja po vrnitvi sina v biološko družino (A14)
- Obiski otroka
 - Večkrat
 - – na začetku (A12a)
 - Obiski (B2)
- Mnenje sina
 - Želi ostati v rejniški družini (A14a)
- Smrt
 - Smrt staršev (C2)

Razlogi za odločitev za rejništvo

- Stanje v biološki družini
 - Ni časa za šolo in družbo (A6)
 - Slaba skrb očeta (A7)

Sodelovanje biološke in rejniške družine

- Sodelovanje
 - začetek
 - Dobro (A11)
 - Oče – obiskovanje (A12)
 - količina
 - Malo (B3)
 - osebe
 - Starši
 - ne (C5), (D5)
 - kadar je nujno (E5)
 - IPS
 - Enkrat letno (D6)
 - Sestra (C6)
 - ocena
 - Slabo (E7)
 - stiki (C6)
- Rejnica – oče
 - Večkrat slišala (A13)
- Sprejemanje odločitev
 - Rejniki (E6)

Zaključek rejništva

- Izobrazba
 - Zaključek šolanja (A15), (B4), (C7), (D7), (E8), (E23)
- Starost

- 19 (A16), (E9)
- 20 (B5)
- 21 (D8)
- 22 (C8)

Priprava na zaključek rejništva

- Doživljanje
 - Šok (A17)
 - Hudo (A18)
 - Težko (A20)
- Informacije o zaključku
 - Rejnica (A18a)
- Način
 - Pogovor (A18b), (B7), (B13), (C10), (C14), (D9), (E10), (E12)
 - Opravila (A19), (B8)
 - Kuhanje (B9), (E13)
 - Kako narediti (B13a)
 - Pomoč (D12),(E15a)
 - Pospravljanje (E13a)
 - Izpit za avto (E14)
- Osebe
 - CSD – socialna delavka (A21), (A28), (B11), (C11), (D11), (E17), (E18)
 - Rejnica (A22), (A27), (B10)
 - Rejniki (C12), (C13), (D10), (E16)
 - Jaz (A23)
 - Oče (A24), (B12)
 - Oče
 - ni imel interesa za pogovor (A26)
- Dogovor
 - Vrnitev domov (A25)
- Pomoč
 - Iskanje stanovanja (A29)
 - Iskanje službe (A29a)
 - CSD
 - individualni pogovor (E15)
- Bivanje
 - Iskanje stanovanja (B6)
 - Vrnitev domov ni mogoča (E11)
- Odsotnost priprav
 - Ni bilo (C9)

Možnosti za bivanje po zaključku rejništva

- Ocena

- Slabo (A30), (E20)
- Rejniška družina
 - Ni možnosti (A31)
- Biološka družina
 - Ni možnosti (A32)
 - Med počitnicami vrnitev domov ((B14)
- Bivanje
 - Starejša hiša (A33)
 - Brez najemnine (A34)
 - Pomoč na kmetiji (A35)
 - Na svoje (B14a)
 - Najemniško stanovanje (B15)
 - Ostala v rejniški družini (C15), (D13)
 - Ureditev svojega bivališča (C16), (D14)
 - Mladinski dom (E19), (E22)
 - Nezmožnost
 - najem stanovanja (E21)
- Finančni vidik
 - Denarna stiska (E20a)

Prehod iz rejništva v samostojno življenje

- Čas
 - Zaključek šolanja (A36)
- Doživljanje
 - Šok (A37)
 - Težko (E23a)
 - Nisem se znašla (E26)
- Neodvisnost
 - Na svoje (A38), (B17)
 - Razmisliti kaj narediti (A39)
 - Vse sam (A40), (E27)
- Osebe
 - CSD – socialna delavka (A41), (B19), (D20), (E42)
 - Rejnik (C18)
 - Rejnica (A42), (B18), (C18a)
 - Rejniki – pomoč (D18)
 - Brat (B20)
 - Partner (C19)
 - Boter (D19)
 - Botra (D19a)
- Vir pomoči
 - Rejnica (A43), (E29)
 - Rejniška družina (D21)

- Srečanje z rejnico (E30)
- Prijatelji (E31)
- Ocena
 - Težko (B16)
- Rejniška družina
 - Ni možnosti (B16a)
- Biološka družina
 - Ni možnosti (B16b)
- Način
 - Pogovor (B20a)
 - Dobro (C17)
 - Prehod se ni zgodil (D16)
- Sodelovanje
 - Stiki z rejniki (C17a)
- Bivanje
 - Ostala v rejniški družini (D15)
 - Mladinski dom (E24), (E41)
- Zaposlitev
 - Iskanje službe (D17), (E25)
 - Prva služba (E28)
- Način
 - Spodbuda pri iskanju službe (E32)

Pot v samostojnost

- Bivanje
 - Brez najemnine (A44), (A51)
 - Pomoč na kmetiji v zameno za bivanje (A45)
 - Najemniško stanovanje (A47)
 - Mladinski dom (B25), (E33)
 - Bivališče blizu rejnikov (C20)
 - Selitev (C20a)
 - Živeti pri rejnikih (C25)
 - Rejniška družina (D28)
- Zaposlitev
 - Služba (A46), (C21)
 - Iskanje službe (D22), (E34a)
 - Dolgo (B21)
 - 4 mesece (E34)
 - Menjava službe (E38)
 - Isto delovno mesto
 - eno leto (E38a)
- Pomoč
 - CSD – socialna delavka (A52), (B26)

- Finančni vidik
 - o Socialna pomoč (A53), (B22), (B28), (E44)
 - o Dolgovi (A54)
 - o Stroški
 - stanovanje (B22a)
 - hrana (B22b)
 - o Pokojnina
 - Po mami (B27)
 - Po starših (C28)
 - o Finančna pomoč (C26), (D24)
 - o Štipendija (C27), (D29)
 - o Rejniki (C29), (D31)
 - o Študentsko delo (D30)
 - o Privarčevani denar (E43)
- Doživljanje
 - o Bolj težko (B21a)
 - o Težko (E35)
 - o Zavrnitev (E36)
- Lastna aktivnost
 - o Odgovornost (D23)
- Izkušnje
 - o Premalo izkušenj (E37)

Cilji in želje ob prehodu v samostojnost

- Bivanje
 - o Vrnitev domov (A48)
 - o Ureditev svojega bivališča (A49)
 - o Stanovanje (B24), (D17a), (D26)
- Biološka družina
 - o Pomoč očetu (A50)
- Razlogi za uresničitev ciljev
 - o Oče noče stikov (A51)
- Zaposlitev
 - o Redna služba (B23), (C22)
- Osebe
 - o Otroci (C23)
 - o Ohraniti stike u rejniki (C24)
 - o Partner (D27)
- Finančni vidik
 - o Finančna neodvisnost (E39)
- Družina
 - o Družina (E40)

Potrebe ob prehodu v samostojno življenje

- Zaposlitev
 - o Služba (A54), (D25)
 - o Redna služba (C30)
- Vozilo
 - o Avto (A55)
- Neodvisnost
 - o Svoboda (A56)
- Biološka družina
 - o Vrnitev ni možna (A56a)
 - o Podpora družine (B29)
- Finančni vidik
 - o Denar (B30)
- Psihosocialna pomoč
 - o Redno svetovanje (D32)
- Način
 - o Pomoč (D32a)
 - o Pomoč
 - rejniki (D32b)
- Podpora
 - o Podpora družine (E45)
 - o Čustvena podpora (E47)
- Izkušnje
 - o Premalo izkušenj (E45a)
- Bivanje
 - o Vrnitev domov (E46)

Skrb države za rejniški sistem

- Pomanjkljivost
 - o Premalo nadzora (A57), (D36)
 - v matični družini (A58)
 - v rejniški družini (A58a), (E50)
 - v družinah (B34)
 - o Nadzor
 - nad rejniškimi družinami (D34)
 - o Trajanje rejništva (B32)
 - o Finančna pomoč – premalo (C32)
 - o Psihosocialna pomoč – premalo (D37)
 - o Prehitro prepuščeni sami sebi (E49)
- Prednosti
 - o Dobro poskrbi za rejence (B31)
 - o Rejniški sistem je v redu (B33)
 - o Dobra skrb države (C31)
 - o Zadovoljstvo z ureditvijo sistema (D35)

- Ocena
 - o Ni slab (A59)
 - o Dobra skrb države (D33)
 - o Slabo (E48)
- Potrebe po spremembah
 - o Več dela z biološko družino – zagotoviti vrnitev (A60)

ODNOSNO KODIRANJE

- Viri finančne pomoči so odvisni od tega, kje so sogovorniki bivali po zaključenem rejništvu
 - o Socialna pomoč (A53), (B22), (B28), (E44) → rejniško družino so ob koncu šolanja zapustili
 - o Finančna pomoč (C26), (D24) → ostali v rejniški družini
 - o Štipendija (C27), (D29) → ostali v rejniški družini
 - o Rejniki (C29), (D31) → ostali v rejniški družini
 - o Študentsko delo (D30) → ostali v rejniški družini
- Osebe, ki so imele denarno socialno pomoč so imele težav bivanjem po zaključku rejništva
 - o Socialna pomoč
 - A53 → Pomoč na kmetiji v zameno za bivanje (A45)
 - B22 → Mladinski dom (B25)
 - E44 → Mladinski dom (E33)
 - o Finančna pomoč (rejniki)
 - C26 → Bivališče blizu rejnikov (C20)
 - D24 → Rejniška družina (D28)
- Osebe, ki so se morale odseliti iz rejniške družine so težje doživljale pot v samostojnost
 - o Doživljanje → bolj težko (B21a)
 - o Doživljanje → Težko (E35)